

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Program Erasmus z perspektivy žáků v sekundárním vzdělávání

Bakalářská práce

Autor: Karel Magušin
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství praktického vyučování
Vedoucí práce: Mgr. Daniela Vrabcová, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Markéta Levínská, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Karel Magušin

Studium: P19K0398

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování

Název bakalářské práce: **Program Erasmus z perspektivy žáků v sekundárním vzdělávání**

Název bakalářské práce AJ: Erasmus Program from the Perspective of Secondary Education Pupils

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá programem Erasmus a úlohou programu ve středním odborném vzdělávání. Práce je členěna na teoretickou a empirickou část.

Teoretická část vymezuje základní možnosti programu Erasmus žáky v daném stupni a typu vzdělávání. Pozornost je věnována i základnímu vymezení sekundárního vzdělávání v ČR. Empirická část mapuje informovanost a zájem žáků středních škol o program Erasmus. Hlavní výzkumné metody: obsahová analýza, dotazník.

GÜRÜZ, K.: *Higher education and international student mobility in the global knowledge economy [online]. Rev. and updated 2nd ed.* Albany: State University of New York Press, C2011 [cit. 2013-09-19].

HRABAL, V. -- MAN, F. -- PAVELKOVÁ, I.: *Psychologické otázky motivace ve škole.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 256 s. ISBN 14-66-84.

KALHOUS, Z. -- OBST, O.: *Školní didaktika.* Praha: Portál, 2002. 447 s. ISBN 80-7178-253-X.

KRHUTOVÁ, M. -- DYTRTOVÁ, R.: *Učitel. Příprava na profesi.* Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2009. 121 s. ISBN 978-80-247-2863-6.

Garantující pracoviště: Katedra pedagogiky a psychologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Daniela Vrabcová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Markéta Levínská, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 11.12.2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou závěrečnou práci Program Erasmus z perspektivy žáků v sekundárním vzdělávání, vypracoval pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedl jsem všechny prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne: 12. 4. 2022

Karel Magušin

Poděkování:

Touto cestou bych chtěl poděkovat především Mgr. Daniele Vrabcové, Ph.D., za její podnětné rady, metodickou a odbornou pomoc při vedení bakalářské práce.

Také bych rád poděkoval vedení střední školy, které mi umožnilo realizovat pozorování pedagogů v praxi a také samotným pozorovaným pedagogům a jejich žákům, kteří spolupracovali při pedagogickém šetření a vyplnili předložený dotazník.

Anotace:

MAGUŠIN, Karel. *Program Erasmus z perspektivy žáků v sekundárním vzdělávání*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 58 s.

Bakalářská práce se zabývá programem Erasmus a úlohou programu ve středním odborném vzdělávání se zaměřením na informovanost a motivaci žáků. Práce je členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretická část vymezuje základní možnosti programu Erasmus žáky v daném stupni a typu vzdělávání. Pozornost je věnována i základnímu vymezení sekundárního vzdělávání v ČR. Empirická část mapuje informovanost a zájem žáků středních škol o program Erasmus. Hlavní výzkumné metody: obsahová analýza, dotazník.

Klíčová slova:

Motivace, Erasmus, studijní pobyt, cestování

Abstract:

MAGUŠIN, Karel. *Erasmus Program from the Perspective of Secondary Education Pupils*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2022. 58 pp. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor's thesis covers the Erasmus programme and the programme's role in secondary vocational education, with a focus on informing and motivating pupils. The work is broken down into theoretical and empirical parts. The theoretical section defines the basic options of the Erasmus programme for pupils in each grade and type of education. Attention is also paid to the basic definition of secondary education in the Czech Republic. The empirical section charts the awareness and interest of secondary school pupils in the Erasmus programme. Main research methods: content analysis, questionnaire.

Key words:

Motivation, Erasmus, study, traveling

Obsah

1	ÚVOD	- 8 -
	CÍLE PRÁCE	- 11 -
	TEORETICKÁ ČÁST	- 12 -
2	MOTIVACE AKTUÁLNĚ	- 13 -
2.1	DEFINOVÁNÍ MOTIVACE	- 14 -
2.2	ROZDĚLENÍ MOTIVACE	- 18 -
2.3	MOTIVAČNÍ FAKTORY	- 20 -
2.4	VÝVOJ MOTIVACE	- 21 -
2.5	MOŽNOSTI MOTIVACE	- 23 -
2.6	VYUŽITÍ METOD PRO MOTIVACI ŽÁKŮ	- 24 -
2.6.1	<i>Metody dialogické</i>	- 24 -
2.6.2	<i>Metody práce s textem</i>	- 25 -
2.6.3	<i>Didaktické hry</i>	- 25 -
3	AKTIVITY ERASMUS+	- 27 -
3.1	PROJEKTY MOBILITY OSOB	- 31 -
3.1.1	<i>Rozdělení projektů mobilizace</i>	- 31 -
3.2	PROJEKTY SPOLUPRÁCE	- 31 -
3.2.1	<i>Cíle strategických partnerství v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže</i>	- 32 -
3.3	REFORMY A SYSTÉMY VZDĚLÁVÁNÍ	- 33 -
3.4	SÍTĚ A CENTRALIZOVANÉ AKTIVITY	- 34 -
	EMPIRICKÁ ČÁST	- 35 -
4	METODOLOGICKÉ ASPEKTY ŠETŘENÍ	- 35 -
4.1	CÍLE ŠETŘENÍ	- 35 -
4.2	METODY ŠETŘENÍ	- 35 -
4.3	VÝZKUMNÝ VZOREK A MÍSTO SBĚRU DAT	- 36 -
4.3.1	<i>Pozorování</i>	- 36 -
4.3.2	<i>Obsahová analýza</i>	- 37 -
4.3.3	<i>Střední odborná škola „A“</i>	- 37 -
4.3.4	<i>Střední odborná škola „B“</i>	- 38 -
4.3.5	<i>Vyhodnocení pozorování</i>	- 38 -
5	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	- 39 -
5.1	STRUKTURA DOTAZNÍKU A SBĚR DOTAZNÍKŮ	- 39 -

6	HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	- 41 -
6.1	INFORMOVANOST O PROGRAMU ERASMUS+	- 41 -
6.2	ZDROJ INFORMACÍ.....	- 41 -
6.3	ZNALOST ÚČASTNÍKA PROGRAMU	- 42 -
6.4	VLASTNÍ ÚČAST.....	- 42 -
6.5	ZÁJEM O ÚČAST	- 43 -
6.6	PŘEKÁŽKY ÚČASTI V MEZINÁRODNÍCH AKTIVITÁCH	- 44 -
6.7	SUBJEKTIVNĚ NEJVĚTŠÍ ZMÍNĚNÁ PŘEKÁŽKA	- 44 -
7	ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ A DISKU SE	- 45 -
8	ZÁVĚR	- 46 -
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	- 48 -
	INTERNETOVÉ A OSTATNÍ ZDROJE	- 50 -
	SEZNAM GRAFŮ	- 51 -
	SEZNAM TABULEK	- 51 -
	SEZNAM OBRÁZKŮ	- 51 -
	PŘÍLOHY	- 52 -
	SEZNAM PŘÍLOH.....	- 53 -

1 ÚVOD

V současné době se celý svět ještě pořád potýká s pandemií korona viru, která ochromila nejenom cestování, ale má vliv na každého. Zároveň se s vývojem mezinárodních vztahů Ukrajiny a Ruska omezilo cestování zejména do těchto zemí z důvodu probíhající války. Různé podmínky pro vstup do zemí, podle stavu šíření nákazy a probíhajícího konfliktu, prozatím nedovolují celkové uvolnění a vrácení k normálu.

Aktuální program Erasmus+ je založený právě na cestování a poznávání kultury jiných národů a zvyků v jiných zemích. Současná pandemie tak v podstatě zastavila jakékoliv programy tohoto typu.

Podle oficiálních informací, dostupných na www.naerasmusplus.cz a www.dzs.cz, si Erasmus+ klade za cíl zvýšit kvalitu a přiměřenost kvalifikací a dovedností. Dvě třetiny prostředků z tohoto programu jsou určeny na stipendia více než 4 milionům osob za účelem studia, odborné přípravy, práce či dobrovolnické činnosti v zahraničí v období 2014–2020 (oproti 2,7 milionu v období 2007–2013). Pobyt v zahraničí může trvat od několika dnů až po jeden rok.

Programu Erasmus+ se mohou zúčastnit studenti, učitelé, učni, dobrovolníci, vedoucí mládeže a funkcionáři amatérských sportovních organizací. Lze z něj také poskytnout finanční prostředky na partnerství vzdělávacích zařízení, mládežnických organizací, podniků, místních a regionálních úřadů a nevládních organizací, jakož i na reformy v členských státech s cílem modernizovat vzdělávání a odbornou přípravu a podpořit inovace, podnikatelské schopnosti a zaměstnanost.

Větší podpory se dostane informačním platformám, jako je eTwinning, které propojí školy a další vzdělávací zařízení prostřednictvím internetu.

Erasmus+ je rozdělen na tři klíčové akce:

KA 1 - Vzdělávací mobilita jednotlivců

KA 2 - Spolupráce na inovacích a výměna osvědčených postupů

KA 3 - Podpora reforem vzdělávací politiky

Programu Erasmus+ se mohou zúčastnit následující země

Programové země:

členské státy EU – 28 zemí

členské státy Evropského hospodářského prostoru (Norsko, Island, Lichtenštejnsko)

Turecko, bývalá jugoslávská republika Makedonie

Partnerské země:

Partnerské země a sousedící s EU

Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldávie, Ukrajina

Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libye, Maroko, Palestina, Sýrie, Tunisko

Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Černá Hora, Srbsko, Rusko

Motivace je proces, hnací síla a pohnutka, která ovlivňuje chování a jednání lidí tak, aby dosáhli určitého cíle. Vše, co člověk dělá, dělá z nějakého důvodu, chce něčeho dosáhnout. A právě motivace zahrnuje psychologické příčiny, které lidem buďto brání něco udělat nebo naopak je podporují v daných činnostech. Díky motivaci také lidé uspokojují své potřeby, a to biologické jako zajištění bezpečí nebo spánek, či sociální jako například potřebu vzdělání, začlenění se do společnosti a podobně. Motivace, nejenom žáků, je již delší dobu často diskutované téma. Je to oblast, ve které se realizuje nepřeborné množství personalistů, sociologů a dalších odborníků. Velmi často se setkáváme s tvrzením, že žádný cíl, nemůže být dosažen bez patřičné motivace. Zařazování motivace do výchovných prostředků co nejdříve v procesu vzdělávání, začíná být všeobecným standardem. Nabízí se otázka, je nějaká konkrétní motivace vhodnější, nebo naopak jakému motivování je vhodné se vyhnout? S motivací, možná nevědomě, se někteří rodiče potýkají poměrně brzy, a začínají své potomky ovlivňovat již v primární výchově. Součástí výchovy pak musí být také zamyšlení, jaký způsob určit k tomu, aby dítě určitou konkrétní činnost nedělalo?

V této práci se chci věnovat jedné části, která dává další možnosti vzdělávání, programu pro žáky středních škol Erasmus+. Věk středoškolských žáků, ve kterém se nacházejí, je velice složitý, a v některých ohledech se dá nazvat chaotickým. K úspěšnému zvládnutí tohoto složitého období svých žáků bude pedagog potřebovat hlavně nadhled, velkou míru trpělivosti, shovívavosti a nepochybně také pochopení.

„Všechno, co způsobuje nějaké chování, jednání nebo reakci, označujeme motivací nebo popud. Příčiny chování jsou různé“. (Hans Kern a kol., 2006).

Pedagog ani jakákoliv škola není v žádném případě jediným faktorem ve výchovně-vzdělávacím procesu. Zodpovědnost za vlastní vzdělávání je v první řadě na samotném žákovi, a jeho vnitřní motivaci. RVP všeobecně uvádí, že smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny

žáky souborem klíčových kompetencí. Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot.

CÍLE PRÁCE

Cílem práce na téma „Program Erasmus z perspektivy žáků v sekundárním vzdělávání“, je na základě pozorování a dotazování zmapovat motivaci žáků pro účast v programu a ověřit zájem o program na vybraných středních odborných školách mezi žáky těchto škol pomocí metody dotazování za využití dotazníkové techniky.

TEORETICKÁ ČÁST

Dostupná fakta, v teoretické části práce, jsou systematicky shrnuta se zaměřením na téma motivace. Odborná literatura, která je hlavním zdrojem pro zpracování této části práce, je uvedena v seznamu použité literatury.

2 MOTIVACE AKTUÁLNĚ

V úvodu se pokusím odpovědět na otázku, která se nabízí - „Co je to motivace?“ Motivace je proces, který iniciuje, vede a udržuje chování orientované na cíl. Je to to, co jedince přiměje jednat, ať už jde třeba o sklenici vody k utišení žízně, nebo čtení knihy, abyste získali znalosti a vědomosti. Všeobecně bychom také mohli říct, že motivace je proces, hnací síla a pohnutka, která ovlivňuje chování a jednání lidí tak, aby dosáhli určitého cíle. Vše, co člověk dělá, dělá z nějakého důvodu, chce něčeho dosáhnout. A právě motivace zahrnuje psychologické příčiny, které lidem buďto brání něco udělat nebo naopak je podporují v daných činnostech. Díky motivaci také lidé uspokojují své potřeby, a to biologické, jako zajištění bezpečí nebo spánek, či sociální, jako například potřebu vzdělání, začlenění se do společnosti a podobně. V každodenním používání se termín „motivace“ často používá k popisu toho, proč člověk něco dělá.

Pro motivaci je klíčová každodenní míra stimulace, která je v ideálním případě vyvážená. Nesmí být příliš nízká ani příliš vysoká a musí zohledňovat individuální potřeby. Motivace se nevztahuje pouze na faktory, které aktivují chování, zahrnuje také faktory, které řídí a udržují tyto cílené akce, ačkoli takové motivy jsou zřídka přímo pozorovatelné. V důsledku toho musíme často odvodit důvody, proč lidé dělají určité věci, na základě pozorovatelného chování.

Motivovat můžeme prakticky kdykoliv. Vyučující má možnost motivovat žáky po celou dobu kontaktu. Neméně důležitou součástí je také čas mimo vzdělávací proces. Další příležitostí pro motivování je například při školních výletech, exkurzích a podobných akcích školy, kde může učitel ve vhodnou chvíli podpořit zájem žáka o konkrétní téma. Motivace k samotnému studiu samozřejmě nemusí plynout jen od učitele, ale nezanedbatelný vliv má i rodinné prostředí, které se musí značnou mírou zapojit do podpory chuti do vzdělávání.

Tato část práce se bude zabývat především obecnému definováním pojmu motivace. K tématu motivace je dostupné velké množství odborné literatury, ale komplexní metodika, nebo popsání motivace žáků ohledně studijních programů, momentálně není dostupná. Motivování na konkrétní cíl, je většinou natolik individuální, že ani není možné zpracovat všeobecný přehled. Další části práce jsou věnovány motivaci všeobecně, zpracované na základě dostupné odborné literatury.

2.1 Definování motivace

„Motiv je jakýkoli vnitřní činitel, který člověka nebo jiný organismus vede k aktivitě“ (Říčan, 2013). Slovo motivace je odvozeno z latinského slovesa movere, což znamená hýbati, pohybovati a je obecným označením pro všechny vnitřní podněty, které člověka vedou k určitému jednání.

Motivace je proces usměrňování, udržování a energetizace chování, které vychází z biologických zdrojů, a který vede ke zvýšení nebo poklesu aktivity, mobilizaci sil a energizaci organismu. Projevuje se napětím, neklidem, činností směřující k porušení rovnováhy. V zaměření motivace se uplatňuje osobnost jedince, jeho hierarchie hodnot i dosavadní zkušenosti, schopnosti a naučené dovednosti (Hartl, Hartlová, 2015).

Motivační stavy řídí a aktivují chování. Vycházejí z pudových faktorů, které udržují stálé vnitřní prostředí, homeostázu (Nolen-Hoeksema a kol., 2012). Mentální procesy, které probouzejí, udržují a řídí lidské chování. Motivace může pramenit z procesů probíhajících uvnitř jedince (vnitřní motivace), nebo z vlivu faktorů působících na jedince zvenčí (vnější motivace). Ve většině případů se tyto dva vlivy neustále ovlivňují. Motivace je určitý druh impulsu, který nás donutí ke konání nějaké činnosti. Takovým impulsem může být třeba odhodlání získat vědomosti a vzdělání, ale na druhé straně může být motivem i strach z trestu za špatnou známku. Ne každá motivace, tak musí vést k zamýšlenému cíli. Velký vliv, který je často opomíjený ve vzdělávacím procesu, má rodinné prostředí. Důležité zamyšlení je také kdy a do jaké míry je vhodné danou motivaci u žáka aktivovat.

V Psychologickém slovníku (Hartl a Hartlová, 2000, s. 328) najdeme vymezení pojmu motivace jako „procesu usměrňování, udržování a energetizaci chování, které vychází z biologických zdrojů“. Psychologický pohled na motivaci je široký a dosud ne zcela prozkoumaný. Zahrnuje řadu přístupů, které se dají vyložit různými principy. Hedonistický přístup se zaměřuje na lidské chování z pohledu libosti a nelibosti. Kognitivistický přístup pohlíží na motivaci jako na výsledek poznávání, kdy lidské chování odráží získané poznatky a rozhodnutí. Homeostatický princip vychází z přirozeně nastavené rovnováhy organismu a motivovaného chování, které vede k obnově ztracené rovnováhy. Nehomeostatický přístup klade důraz na narušení stavu rovnováhy a potřebu aktivity lidského chování.

Motivace je determinována vnitřnímu i vnějšímu prostředí člověka. Vnitřní motivace vychází z vnitřních pudových a instinktivních faktorů. Vnější motivace neboli incentivní vychází z pobídkových faktorů (Nolen-Hoeksema a kol., 2012). Hartl a Hartlová (2015) zmiňují jako vnější motivační činitele například denní a roční dobu, přítomnost či nepřítomnost jiných lidí a podnětů v okolí. Vnitřní motivační činitelé vycházejí z organismu jedince a do této kategorie můžeme zařadit žízeň a hlad, ale také cíle, plány, představy, tužby aj.

Motivací uspokojená potřeba vede k odměně v dopaminovém systému v podobě endorfinů. Naopak při neuspokojení potřeby dochází od frustrace, až k neurotickým symptomům (Říčan, 2013).

Motivaci jako pojem bychom tak mohli vykládat, jako vliv vnitřní nebo vnější síly na jedince. Vliv pedagoga je jen částí důležitého procesu vzdělávání. Osobní přesvědčení jedince je nepostradatelnou a rozhodující součástí. Ve výuce je velice důležitá spolupráce vyučujícího a vyučovaného. V případě selhání jedné složky, celý proces vzdělávání pravděpodobně nedosáhne očekávaných výsledků.

V publikaci Hanuše a Chytilové (2009), můžeme nalézt schéma, které znázorňuje cestu od motivace k cíli. Autoři se domnívají, že smysluplný cíl vzbuzuje vnitřní silnou motivaci, tím pádem chci, střídá musím, které je analýzou a plánováním postupu k dosažení cíle.

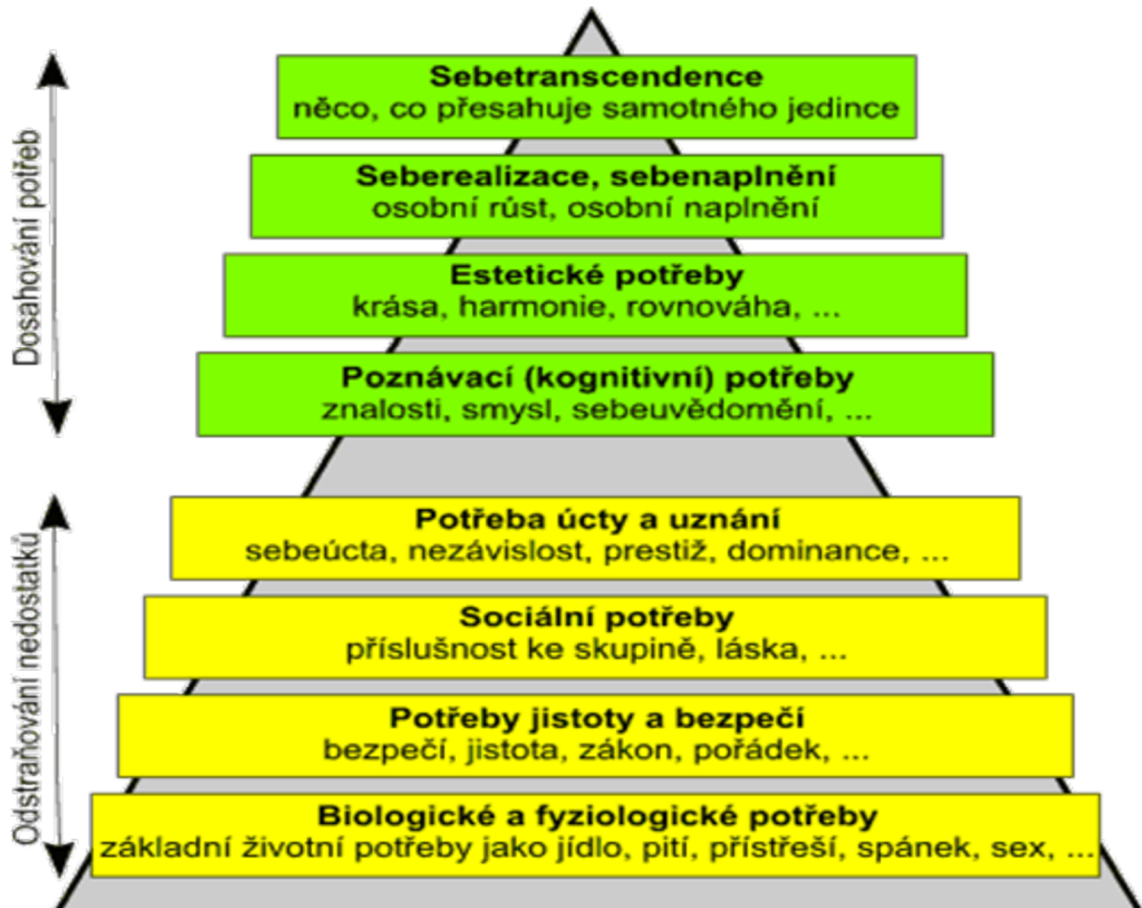

Obrázek 1: Model motivace – cesta – cíl (zdroj: Hanuš, Chytilová, 2009, s. 65)

Další velmi známou a současně neopomenutelnou teorií motivace je i Maslowova pyramida potřeb. Autorem této teorie je americký psycholog Abraham Maslow, který staví základní potřeby lidského přežití na základnu škály lidské motivace a seberealizaci na vrchol. Teorii motivačních potřeb zveřejnil i Clayton Paul Alderfer, jako další rozšíření Maslowovy

pyramidy potřeb. Flexibilnější teorie ERG (Alderfer's Theory of Motivation) pyramidu lidských potřeb uspořádává od konkrétních po abstraktní potřeby do tří základních stupňů:

- Existenční (Existence) - mzda, jistota zaměstnání
- Vztahové (Relatedness) - přátelství, vztahy, společné cíle, uznání v sociální síti
- Růstové (Growth) - seberealizace v zaměstnání a profesní růst

Obrázek 2: Maslowova hierarchie potřeb – doplněný model 8 úrovnový (zdroj: www.vedeme.cz)

Maslow zformuloval teorii lidské motivace, ve které jsou mnohotvárné lidské potřeby uspořádány do hierarchické pyramidy. Rozlišuje nižší princip homeostáze od vyššího principu růstu a tento rozdíl tvoří základ jeho dělení potřeb na:

- nižší deficitní potřeby (tzv. D-potřeby) – sem řadíme „základní“ fyziologické potřeby a potřeby bezpečí. Jsou to ty, které vyplývají z nějakého zřejmého nedostatku => „deficit v člověku“. Pokud jsou D-potřeby uspokojené (alespoň částečně), objevují se
- vyšší potřeby (tzv. B-potřeby, metapotřeby) – sem řadíme růstové potřeby, jako např. potřeba lásky, sounáležitosti a uznání, které vyrůstají z lidské potřeby určitého sebe přesahu. Při jejich uspokojování se jejich intenzita nesnižuje, ale spíše roste. Podle Homoly (2003, s. 126) „Seberealizující lidé jsou, podle Maslowa, motivováni něčím

vyšším, než jsou prosté fyziologické a sociální potřeby, mají pocit vlastní ceny a sebeúcty, pocit, že někam patří a mají někde své kořeny“. Do potřeb sebeaktualizace bývají také zahrnuty potřeby vědění, porozumění a estetické potřeby (Plháková, 2003). Pokud bychom nazírali na výběr uspokojení potřeb jako na konflikt mezi rozhodováním, zda uspokojit potřebu nižší úrovně nebo úrovně vyšší, je zřejmé, že z důvodu biologicky determinované myšlenky fungující na principu homeostázy člověk upřednostní potřeb nižší. Maslowova teorie však uvádí mnohé příklady, kdy tomu tak není.

Neopomenutelnými a zároveň významnými teoriemi motivace, které je vhodné zmínit je např. Voomova teorie očekávání, Hezbergova dvoufázová teorie, McClellandova teorie získaných potřeb, Skinnerova teorie pozitivního posílení a další.

Motivaci je možné vyjádřit definicemi různých autorů:

Dle Pavla Hartla (1993) *„je motivace pohnutka k jednání, nejčastěji chápána jako intrapsychický proces zvýšení nebo poklesu aktivity, mobilizace sil, energetizace organismu. Projevuje se napětím, neklidem, nečinností, činností k porušení rovnováhy. V zaměření motivace se uplatňuje osobnost jedince, jeho hierarchie hodnot i dosavadní zkušenosti, schopnosti a naučené dovednosti. Za nežádoucí motivaci jsou považovány strach, úzkost, bolest apod.“*

Alena Plháková (2003) definuje motivaci následovně: *„motivace je souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.“*

Jednu z nejpoblárnějších definic motivace podal americký psycholog P. T. Young. Podle něho je motivace procesem vzbuzení nebo podnícení chování, udržení činnosti v běhu a jejího usměrnění do určité dráhy. Analýza motivace tak musí počítat se všemi faktory, které budí, udržují a řídí chování (Mrkvička, 1971).

Dánský psycholog K. B. Madsen navrhl, aby se motivací rozuměla interakce všech tzv. dynamogenních faktorů, tedy faktorů, které určují energetické charakteristiky chování, jako například sílu akce, její vytrvalost a podobně. Důležité je slovo interakce v Madsenově definici. Znamená vzájemnou součinnost, souhru mnoha faktorů. A to je při posuzování a studiu motivace důležité (Mrkvička, 1971).

Možností, jak odborně a složitě definovat „motivaci“ je nepřehledné množství. Zjednodušeně vyjádřený závěr je, že motivace je vnitřní nebo vnější hybná síla, vedoucí k určitému výkonu. Je to vše, co někoho (jedince či skupinu) nutí, aby přemýšlel, vynalézal, pracoval, studoval, a dosáhl tak určitého cíle.

2.2 Rozdělení motivace

Každý člověk se především rozhoduje na základě své vůle. Z pravidla tak činí, aby dosáhl nějakého vlastního konkrétního cíle. Výjimkou však také není, že se rozhodujeme na popud jiné osoby, nebo vnějších podmínek. Stejně je to také u žáků. Motivaci je možné použít mnoha různými způsoby. Například jako vůdčí síla pro veškeré lidské chování, ale také pochopení toho, jak motivace funguje spolu s faktory, které mohou motivaci ovlivnit.

Motivace se dělí z různých pohledů. Primární motivace – vrozené biologické potřeby, které fungují jako instinkty a vyvíjejí se podmiňováním. Sekundární motivace – naučené směřování chování, jak jeho síly, tak i způsobu. Vnější motivace – souvisí s denní a roční dobou, přítomnost či absence lidí a podnětů v okolí. Jak už základní pojmy napověděly, motivaci můžeme rozdělit na dva druhy. Existuje motivace vnitřní a vnější. Patří sem například snaha získat majetek, přátele, ale i základní životní potřeby. Vnitřní motivace je ta, která vychází z vlastních potřeb, vnější motivaci naopak přináší vnější stimuly.

Vnitřní motivace vychází přímo z potřeb člověka. Jeho cílem je vlastní uspokojení. Faktory motivace zde mohou být základní životní potřeby, potřeba jistoty a bezpečí, ale i například potřeba smyslu života. Vnitřní potřeby jsou často velice silným motivátorem. Pokud je například žák vnitřně motivovaný, vydrží studovat roky a motivace k učení není žádný problém.

Vnější motivace je naopak stav, kdy člověk jedná pod vlivem vnějších činitelů. Nejčastějšími faktory motivace jsou zde odměna a trest. Tento druh motivace nebývá tak silný jako předchozí, ale rozhodně nemůže být opomíjen. Pokud člověku chybí vnitřní motivace k učení, nezbyvá než využít vnější motivace.

Hrabal a kol. (1984) také konstatuje, že vnitřní motivace bývá považována za kvalitnější a stálejší oproti motivaci vnější. Ovlivnění a změna motivace žáka k jakékoli činnosti, by zřejmě byl velmi obtížný a zdlouhavý proces.

Kromě vědomé motivace, může být lidské chování, jednání a rozhodování, ovlivňováno také nevědomou motivací (Januška a Jünger, 1986). Nakonečný (2014) uvádí, že to

neznamená, že takový subjekt neví, proč něco činí, ale nezná skutečnou psychologickou příčinu toho, co činí, neví nic o skutečných souvislostech svého vnitřního psychického založení a jako laik to ani vědět nemůže. Jinými slovy: člověk si nemusí být vědom skutečných motivů toho, co činí nebo co učinil, a tak tomu, co činí, přisuzuje obvyklý, ale nepravý význam, hlubší význam toho nezná. Návyky podmíněné kulturou společnosti mohou být také částí nevědomé motivace. Pokud se setká etnická menšina s lokálními majoritami, nebo také odlišné národnosti ve školním prostředí je možné v takových třídách sledovat různé vlivy společnosti. Pozitivně ovlivněné rozšířeným povědomím jsou např. asijské národy, které se vyznačují velkou cílevědomostí a precizností.

Od pedagoga se vždy předpokládá pozitivní motivace žáka. Učitel však ale může také své žáky i demotivovat. Ve výchovně vzdělávacím procesu jakákoliv demotivace není žádoucí. Hrabal a kol. (1984) uvádí, že frustraci potřeb žáka je možné docílit negativní motivací. Jakékoliv nadměrné omezování projevů ze strany žáka, nebo nadměrné trestání se řadí k negativní motivaci. Předpokládaným výsledkem bude strach nebo nuda, ale zároveň, jak se domnívá Hrabal (tamtéž), ke zvýšení aktivity žáka může dojít i při mírné frustraci některých potřeb.

Cílem motivovaného jednání je uspokojení nějaké potřeby. Toho lze dosáhnout různým způsobem, v závislosti na druhu potřeby, na aktuální situaci i osobnosti jedince. Motivace je ovlivňována minulou zkušeností, která se projevuje nejen v konkrétní představě cíle, ale i ve zhodnocení jeho předpokládané dosažitelnosti. Pokud se nějaký cíl jeví nedostupný, může v krajním případě dojít až k rezignaci či hledání náhradního řešení. Náhradní řešení může být z hlediska míry takto dosažitelného uspokojení různě účinné. Někdy je přijatelné a jindy slouží jen k vybití nakumulovaných negativních emocí.

Výchovně-vzdělávací proces se podle Hrabala a kol (1984) zaměřuje především na tři základní potřeby. Kladná motivace ve vyučování a aktualizace potřeb na které se může pedagog zaměřit:

- potřeby poznávání – touha po informacích, vzdělání a zajímavostech
- potřeby sociální – potřeba společenské prestiže, být akceptován, potřeba mezilidských vztahů
- výkonové potřeby – dokončit práci, zvládnout něco lépe, rychleji – pro pocit spokojenosti

2.3 Motivační faktory

Úspěch sám o sobě člověka odměňuje, informuje jej, že postupuje správně, že má adekvátní schopnosti, vyvolává příjemné emoce, zvyšuje sebehodnocení a zesiluje motivaci. Když zažívá úspěch žák, je odměňován také svým okolím, učitelem, rodinou (vnější motivace). Úspěch je také spojen se vztahem učitel – žák. Kombinace úspěchu a kladného vztahu s učitelem je jedním z nejsilnějších motivačních faktorů. Úspěch zvyšuje zájem žáka o danou problematiku. Součástí úspěchu ve škole by neměl být pouze výsledný výkon žáka, ale také postup a činnost, která k němu vedla.

Jednání jednoho člověka může být výsledkem různé kombinace motivů než u jiného člověka (Čáp, 1987). Na motivaci žáků je užitečné dívat se z krátkodobého i dlouhodobého hlediska. U krátkodobých postupů má práce s motivací většinou podobu snahy vzbudit žákovský zájem o probírané učivo. O této vstupní motivaci je pak mnohdy předpokládáno, že působí automaticky i později v průběhu vlastního učení. Motivaci spojené přímo s prováděnou učební činností bývá ve škole věnována daleko menší pozornost. U krátkodobých postupů motivování žáků se učitel zaměřuje na již existující potřeby. Nejsnadnější je zaměřit se na univerzální lidské potřeby jako je zvědavost, potřeba být kompetentní, potřeba autonomie a podobně, které lze aktualizovat téměř u všech žáků. Jiná situace nastane u „diferencovaných potřeb a zájmů“, jejichž aktualizace je úspěšná vždy jen u některých žáků.

Podle Koláře a Šikulové (2009) jedním z velmi silných motivačních faktorů, které posilují žákův zájem o vyučování, je pozitivní hodnocení. Pozitivní hodnocení žáků, a to nejen při prověřování vědomostí a hodnocení dosažené úrovně klíčových kompetencí, ale v celém procesu učení je důležité. Aby žáci učitele následovali, musí mu důvěřovat a vážit si ho. Pozitivní hodnocení tak pomáhá při získávání důvěry žáků a může tím podpořit zájem žáka o výuku. Toto hodnocení však musí být nastaveno správně, a s ohledem na další faktory. Příliš velká a neopodstatněná chvála může naopak zapříčinit pasivitu, v krajním případě i odpor k učení. Přehnané chválení může u žáka vyvolat mylnou domněnku, že jeho úsilí nemusí být tak vysoké, aby byl pochválen, nebo může také vzniknout situace, že nadměrně kladné hodnocení může být žákovi nepříjemné. Důsledkem pak může být i zhoršení školních výsledků, aby se žák vyhnul tomuto pocitu.

Existuje ale mnoho dalších faktorů, které také ovlivňují motivaci žáka k učení. Do celkového procesu ovlivnění jednotlivce vstupuje rodina, vrstevnická skupina, aktuální

zdravotní stav, poruchy učení, momentální situace, přístup vyučujícího, předsudky žáka a mnoho dalších faktorů.

Nejvýznamnějším činitelem v ovlivňování postojů a motivů, k potřebě vzdělání, nebo vyučování jako takovému, je rozhodně rodina. Rodina je jedním ze základních a nejdůležitějších prostředí, které je zásadně ovlivňujícím faktorem. První sociální skupina, ke které má každý jedinec kladný vztah a snaží se ji napodobovat ve svém dalším životě, je bezesporu rodina. Pokud primární prostředí zaujímá kladné postoje ke vzdělání a zároveň k němu vede i své potomky, je velmi pravděpodobné, že bude tento postoj dále sdílen.

Motivačním faktorem, na základě svého přístupu, je také učitel. „*Ukazuje se, že v mnoha případech to, že učitel od žáka očekává lepší nebo horší výkon, má vztah ke skutečným výkonům žáka bez ohledu na výši jeho schopností*“ (Hrabal a kol., 1984, s. 136). Učitel by neměl žákovi, i nepřímo, dopředu dávat signály, že jeho znalosti jsou pro něj nedostačující. Reakcí žáka pak může být ztráta potřeby pokračovat ve snažení o dosažení dobrých školních výsledků. Vše záleží nejenom na osobnosti žáka, ale i na osobnosti pedagoga. Hrabal a kol. (1984), z předchozích informací dedukuje, že jedním z motivačních faktorů školního výkonu žáka je kromě očekávání učitele, i vlastní očekávání žáka.

2.4 Vývoj motivace

„Plnější poznání, uvědomění si vlastní motivace je důležitý úkol při sebepoznání a sebevýchově“ (Čáp, 1987, s. 67).

Ve vývoji jedince, je formování motivace důležitým faktem. V jednotlivých fázích lidského života je prioritou dávána jiným hodnotám, které následně ovlivňují chování člověka. Malé dítě může mít za hlavní cíl získat co nejlepší hračku, v dalším vývoji jsou pro zralého člověka prioritou především hlubší city a celková spokojenost jeho blízkého okolí. I v případě, že jedinec disponuje výraznými schopnostmi a dovednostmi k dosahování určitého výkonu či k realizaci určité činnosti, přesto nemusí dojít k plnému využití tohoto potenciálu. Právě v tomto využití všech dílčích předpokladů sehrává důležitou roli motivace. Motivace tak integruje a organizuje celkovou aktivitu jedince směrem k vytýčenému cíli. Z vývojové psychologie je obecně známo, že osobnost jedince se vyvíjí s postupem času, jak dozrává tělesně, tak se uceluje i jeho psychické vědomí. V průběhu každého věkového období člověka se vyskytují jiné priority, které chce naplňovat. Také by se mohlo definovat, že s rostoucím

věkem rostou i kvalitativní motivy člověka. Při formování motivů člověka, je výchovně-vzdělávací proces neopomenutelným činitelem.

I v případě, že jedinec disponuje výraznými schopnostmi a dovednostmi k dosahování určitého výkonu či k realizaci určité činnosti, přesto nemusí dojít k plnému využití tohoto potenciálu. Právě v tomto využití všech dílčích předpokladů sehrává důležitou roli motivace. Motivace tak integruje a organizuje celkovou aktivitu jedince směrem k vytýčenému cíli.

Způsob dosahování cíle, uspokojování potřeby, souhrnně řečeno tedy motivované chování je určováno kognitivní analýzou situace. Ta determinuje vzorec chování, způsob, taktiku, kterou jedinec zvolí. Určuje však také subjektivní odhad vyhlídky na dosažení cíle. Zjednodušeně řečeno, motivované jednání je spuštěno, jestliže:

- je motiv dostatečně silný,
- pravděpodobnost dosažení cíle je dostatečně vysoká,
- hodnota cíle je uspokojující a
- chování není v rozporu s morálkou jedince, s jeho svědomím (Nakonečný 2000, 2009).

2.5 Možnosti motivace

Pro dosažení optimální motivace musíme znát dominující potřeby žáků i jejich kognitivní schopnosti. Ve výuce je s nimi pedagog v neustálém kontaktu a využívá různé motivační metody. Vybírá pro ně zajímavá a různorodá témata, motivuje je jednoduššími činnostmi, po zvládnutí předkládá složitější. Při expozici nové látky může vzbudit jejich zájem pomocí atraktivních detailů souvisejících s tématem, např. co učebnice neuvádějí.

Škola je „*společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů.*“ (Průcha, Walterová & Mareš, 2003, s. 238).

Na pedagogovi pak záleží, zda bude motivovat žáky podle převažujících potřeb v kolektivu, nebo se zaměří na individuální potřeby jednotlivců. Rozhodující je složení potřeb žáků, při kterém pedagog může ovlivnit motivaci celého kolektivu a vytvořit nestabilní, nebo pro některé žáky prostředí bez motivace.

Jedna z metod, neúčinnější pro zvyšování motivace žáků, je aktualizování jejich potřeb. Do této oblasti můžeme zahrnout poznávací potřeby, sociální potřeby a výkonové potřeby. Učitel by měl žáky motivovat pohnutky, popudy (Incentivy) a aktualizovat tak jejich vnitřní potřeby. Aby aktualizace byla optimální, je nutné respektovat individualitu žáka.

Žáka je možné motivovat také vnějšími důsledky, tedy behaviorálním přístupem, ale také tím, co si myslí uvnitř, tzn. kognitivním přístupem. Je nutné nepřehlížet základní potřeby a nezapomínat na potřeby lidské, znamenající humanistický přístup.

2.6 Využití metod pro motivaci žáků

Učitel může úspěšně ovlivnit motivaci žáků hlavně výběrem vyučovací metody. Vališová a Valenta (2011) se domnívají, že správný výběr metod, které se mohou v průběhu vyučovací jednotky vystřídat a navzájem prolínat, může mít klíčový význam pro efektivitu vyučovacího procesu. Učitelům se osvědčilo aktivní zapojení žáků do výuky a tzv. zážitková pedagogika. Jejím podstatou je výuka žáka pomocí zážitku, na základě, kterého si zapamatuje maximum informací. Jde např. o poznávací kurzy v prvním ročníku, které pořádají téměř všechny školy, dále sportovní nebo turistické kurzy, hry a znalostní nebo odborné soutěže či návštěvy kulturních akcí, výstav a veletrhů.

Účinná motivační výuka, která zároveň žáky podporuje k seberealizaci a odpovědnosti, je vypracování samostatné práce a také prezentování názorů a myšlenek před třídou, jejich obhajování před učiteli a svými spolužáky.

Další motivační metodou výuky je možnost žáků využít své poznatky v oblastech, o které se zajímají, a rozvíjet své nápady. Přitom je důležité, aby si žáci uvědomili, že získané vědomosti uplatní nejen v dalším studiu, ale i v praktickém a profesním životě.

Učitelé shodně, při prezentaci programu, použili vyprávění (krátký příběh) kde navázali na předchozí poznatky a zážitky žáků, kteří se programu již zúčastnili, čímž velmi účinně vzbudili jejich další zájem a upoutali tak jejich pozornost

2.6.1 Metody dialogické

Rozhovor – vyžaduje od učitele dovednosti formulovat otázky, a to stručně, srozumitelně, jazykově správně, variabilně (proměnně). Žák by měl odpovědět obsahově a jazykově správně. Účinný dialog předpokládá u všech účastníků společně akceptované téma, vhodnou atmosféru, připravenost atd.

Heuristický rozhovor – žák je veden učitelovou otázkou k řešení problému. Pozoruje objekt, sleduje jeho strukturu, průběhové vlastnosti dějů, porovnává, hodnotí, zdůvodňuje svá tvrzení, proměřuje fakta, provádí dokumentaci. Na základě této činnosti objevuje nová fakta.

Diskuse – rozvíjí především sociální potřeby jedince. Předpokládá u všech zúčastněných určité vědomosti vztahující se k řešenému problému. Hlavním úkolem je kladení a odpovídání na otázky mezi účastníky a zároveň rozvoj vyjadřovacích schopností, přijímání a odmítání kritiky a obhajoby vlastních postojů. Zároveň vede žáky k rozvoji vlastních názorů a do jisté míry i soutěživosti.

2.6.2 Metody práce s textem

Tyto metody patří mezi nejstarší. Výuka je založena na práci s textem. V dnešní době je rozšiřována práce s textem zprostředkovaným moderními médii a především internetem. Obvykle metoda založená na zpracování textových informací, např.:

- vyčlenit klíčové informace
- uspořádat informace podle určitého kritéria
- vyjádřit informace graficky
- vyjádřit informace vlastními slovy
- zaujmout k informacím vlastní stanovisko
- interpretovat informace, hodnotit text
- formulovat otázky k textu

Řízené čtení – pomocí metody řízené čtení je možné rozvíjet základní čtenářskou dovednost „předvídání“. Předvídání textu před čtením má silný motivační účinek a vede k strukturovanému přemýšlení nad přečteným. Účinnost metody významně zvyšuje, pokud učitel svými otázkami směřuje k nějakému cíli, a také zadá-li žákům otázky různé náročnosti – od těch nejjednodušších, které vyžadují pouze vyhledání informace v textu, až k těm náročnějším, u nichž žáci při hledání odpovědi vytvářejí vlastní závěr z více informací.

2.6.3 Didaktické hry

Didaktická hra (z řečtiny: didasko = učím, vyučuji) jsou hry společenského nebo pohybového charakteru, které si kladou za cíl vzdělávat nebo procvičovat různé dovednosti hráče samotným průběhem herní aktivity. Hanuš a Chytilová (2009) uvádí, že hra je nejlepší způsob, jakým lze ověřit teoretické poznatky, úroveň dovedností a životní zkušenost.

Didaktická hra nesmí ztratit známky spontánní činnosti, ale zároveň musí sledovat didaktické cíle (Průcha a kol., 2001).

Podle Skalkové (2007) je v dnešní době technického rozvoje naprosto nevyhnutelné zapojení televizní, filmové a zejména počítačové techniky do vyučovacího procesu.

Teorie her přispívají k poznání hry jako víceúčelové činnosti, jež slouží k uspokojování řady různých potřeb dítěte a umožňuje jeho vývoj ve všech složkách:

- rozvíjí duševní procesy,

- navozuje nové sociální vztahy a motivy,
- obohacuje citové prožívání a reguluje vnitřní psychické napětí,
- utváří cílevědomou zaměřenost dítěte.

3 AKTIVITY ERASMUS+

Program Erasmus (EuRopean Action Scheme for the Mobility of University Students) je program Evropské unie, podporující zahraniční mobilitu ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě a v oblasti sportu, mládeže a neformálního vzdělávání. Zdrojem pro veškeré informace o programu jsou stránky www.naerasmusplus.cz, které poskytují informace o programu v minulém období (2014-2020). Informace k novému programovému období jsou dostupné na stránkách www.dzs.cz, ze kterých je rovněž čerpáno.

Program byl schválen v roce 1987 rozhodnutím 87/327/EHS, s okamžitým zájmem, kdy byla účast hned v tomto roce 3244 studentů z 11 zemí. Česká republika se do programu zapojila v roce 1997. Nejpopulárnější destinace jsou Německo, Francie, Španělsko, Velká Británie a Finsko. V letech 2000 až 2006 byl součástí programu Socrates. Ve finančním rámci EU pro roky 2007 až 2013 byl zařazen jako součást Programu celoživotního učení.

Název Erasmus je odvozen z příjmení holandského renesančního humanisty Erasma Rotterdamského, může být však rovněž čten jako akronym EuRopean Action Scheme for the Mobility of University Students. Program Erasmus od ledna roku 2014 pokračuje pod názvem Erasmus+. Program v Česku spravuje Dům zahraniční spolupráce.

Definice klíčových pojmů a obecně používaných výrazů, vztahující se k tématu sekundárního vzdělávání, v příručce k programu Erasmus+.

- Odborné vzdělávání a příprava

Odborným vzděláváním a přípravou se rozumí vzdělávání a odborná příprava, jejichž cílem je vybavit mladé lidi a dospělé osoby znalostmi, know-how, dovednostmi a kompetencemi požadovanými pro konkrétní povolání nebo v širším smyslu na trhu práce. Mohou být poskytovány ve formálním i neformálním prostředí na všech úrovních evropského rámce kvalifikací (EQF), ve vhodných případech i na terciární úrovni. Pro účely programu Erasmus+ jsou v rámci akcí v oblasti odborného vzdělávání a přípravy způsobilé projekty zaměřené na počáteční nebo další odborné vzdělávání a přípravu.

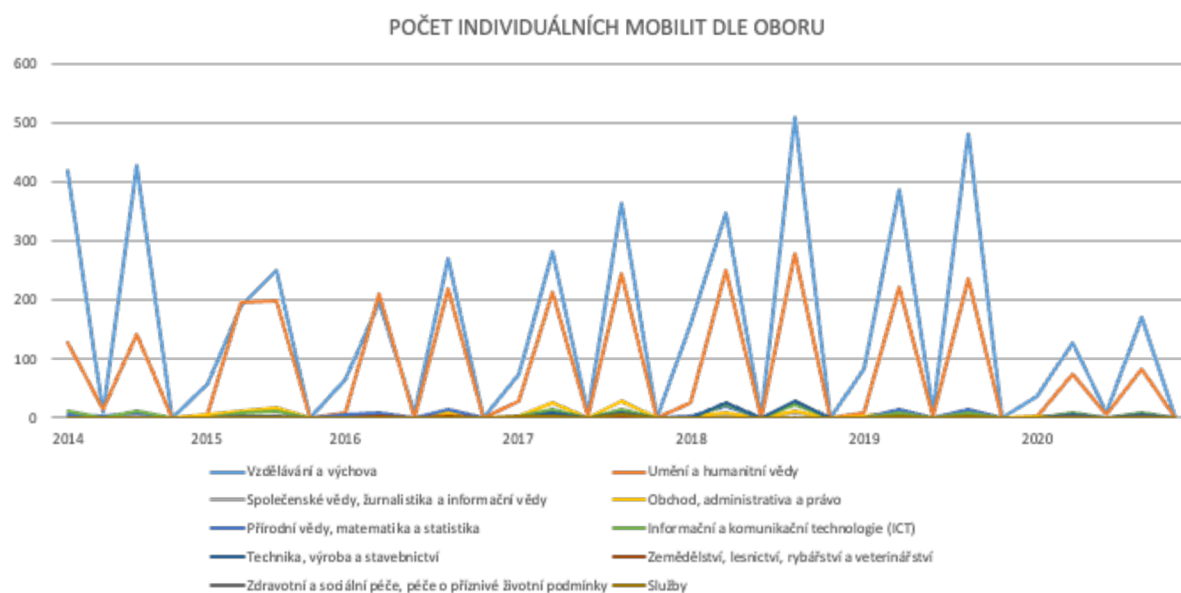
- Učňovský výcvik (učení)

Aniž je dotčena terminologie používaná v jednotlivých členských státech, učňovským výcvikem se rozumí formální systémy odborného vzdělávání a přípravy, které:

- kombinují výuku v institucích vzdělávání nebo odborné přípravy s praktickou výukou podstatného rozsahu prováděnou v podnicích a na jiných pracovištích;
- vedou ke kvalifikacím uznávaným na vnitrostátní úrovni;
- jsou založeny na dohodě vymezující práva a povinnosti učně, zaměstnavatele a případně instituce odborného vzdělávání a přípravy a
- učni je za podíl na vykonané pracovní činnosti poskytována mzda nebo jiná náhrada.

Shrnutí účasti na programech v minulých letech:

- Erasmus+: Školní vzdělávání – účastníci vyjíždějící z ČR (zdroj: www.dzs.cz, Mobility KA101, výzvy 2014-2020, aktualizace: leden 2022)
 - Největší účast byla na programech zaměřených na vzdělávání a výchovu, následovaný uměním a humanitními vědami.

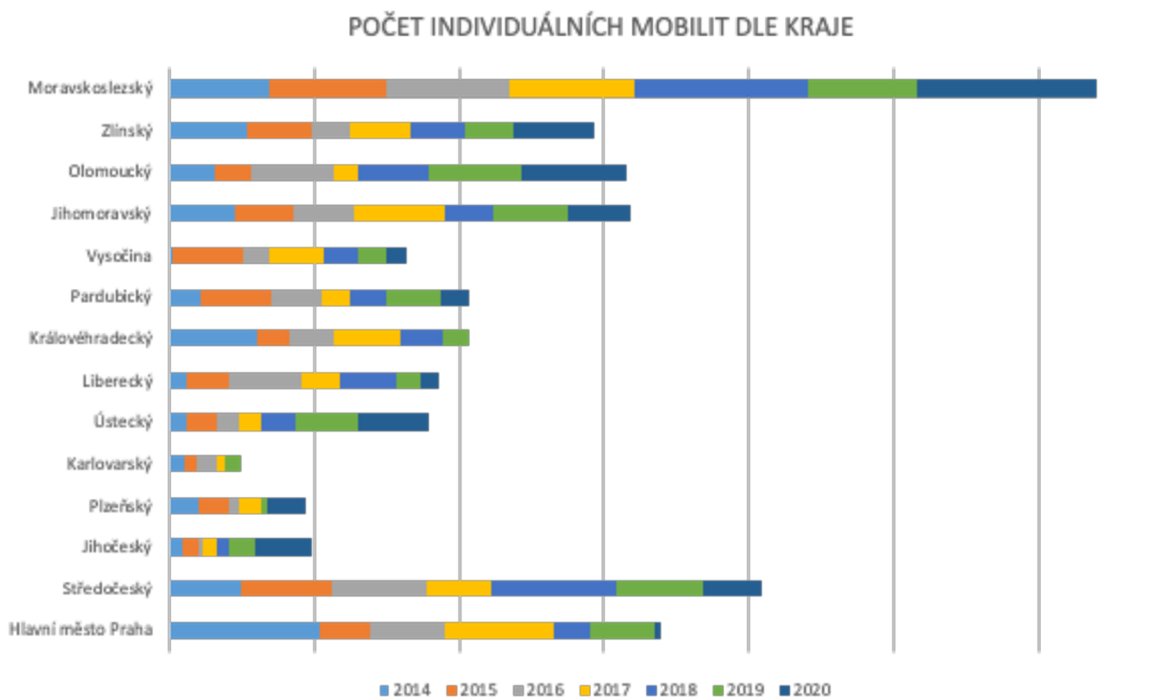
Graf 1: Počet individuálních mobilit dle oboru 2014–2020 (data zdroj: www.dzs.cz)

- Z následujících dat je patrný pokles účasti z důvodu nastupující pandemie COVID 19.

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
602	483	520	689	879	762	281

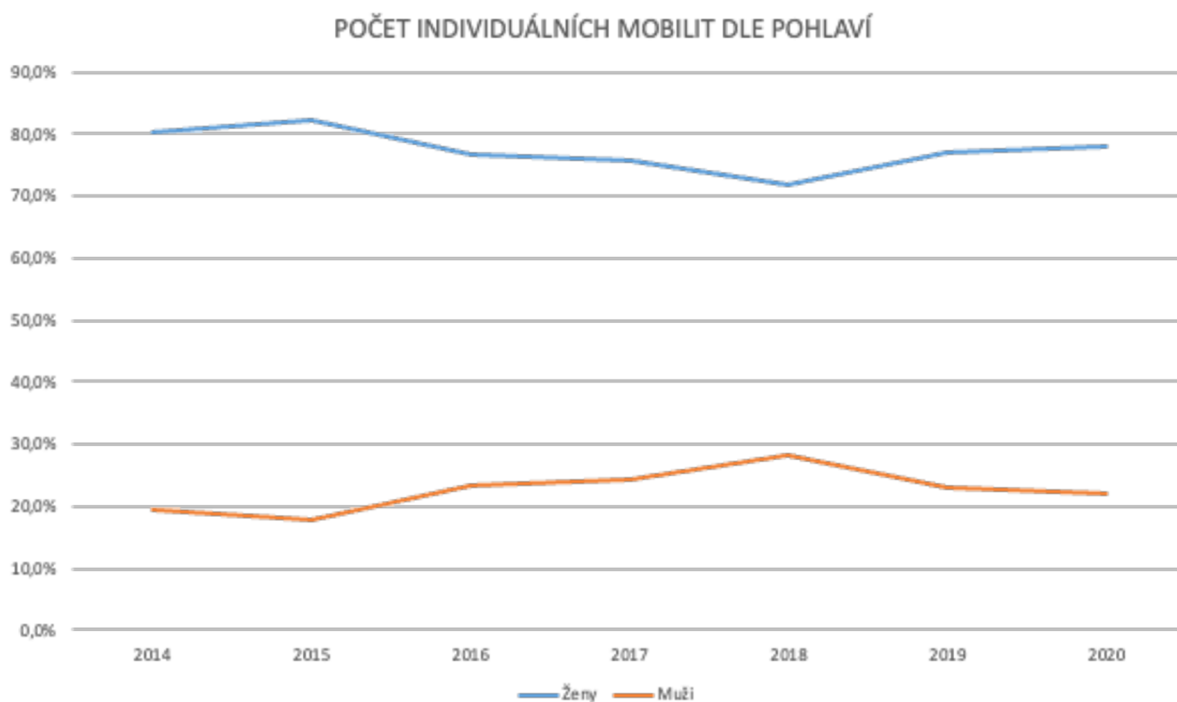
Tabulka 1: Celkový počet mobilit v průběhu let 2014–2020 – účastníci vyjíždějící z ČR (data zdroj: www.dzs.cz)

- Z krajů byl v součtu v letech 2014–2020 neaktivnější Moravskoslezský kraj, dále Středočeský kraj a hlavní město Praha.

Graf 2: Počet individuálních mobilit dle kraje 2014–2020 (data zdroj: www.dzs.cz)

- Rozdělení podle pohlaví ukazuje dominující účast žen oproti mužům v celém sledovaném období.

Graf 3: Počet individuálních mobilit dle pohlaví 2014–2020 (data zdroj: www.dzs.cz)

Podle aktuální příručky k programu Erasmus+, Verze 1 (2022): 24. 11. 2021, je program Erasmus+ určen pro oblast vzdělávání, odborné vzdělávání, přípravy, mládeže a sportu na období 2021–2027. V návaznosti na úspěch programu v období 2014–2020 zvyšuje Erasmus+ své úsilí o rozšíření příležitostí nabízených více účastníkům a širšímu okruhu organizací. Jak se během pandemie COVID-19 ukázalo, přístup ke vzdělání má zásadní význam pro zajištění rychlého oživení a zároveň podporuje rovné příležitosti pro všechny.

V rámci prvních dvou klíčových akcí jsou podporovány aktivity jako jsou vzdělávací mobility jednotlivců (projekty mobility osob) a projekty spolupráce, a to v pěti vzdělávacích oblastech: ve školním vzdělávání, odborném vzdělávání, vysokoškolském vzdělávání, vzdělávání dospělých a v oblasti mládeže. V rámci třetí klíčové akce jsou podporovány reformy a centralizované aktivity. Program Erasmus+ je dále doplňován doprovodnými aktivitami, mezi které spadá například eTwinning, ECVET, Eurodesk, Euroguidance, Eurydice či Evropská jazyková cena Label.

Podle Kemala Gürüze (2013), studenti a žáci opouštějící své domovy za vzděláním a znalostmi nejsou novým fenoménem. Globální mobilita studentů, akademických pracovníků, programů a vysokoškolských institucí se v průběhu času vyvíjí. Kemal Gürüz

zkoumá přínos mezinárodní mobility studentů pro vědecký a technologický pokrok a způsoby, jakými se projevuje v dnešní globální ekonomice.

3.1 Projekty mobility osob

Klíčová akce 1 (KA1) - Vzdělávací mobilita jednotlivců podporuje mobility v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže, rozsáhlé akce Evropské dobrovolné služby a sdílené magisterské studium. Účastníky mobilit mohou být studenti, stážisté, učni, mladí lidé, dobrovolníci, pracovníci s mládeží či odborní pracovníci působící v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže.

3.1.1 Rozdělení projektů mobilizace

- v oblasti vzdělávání a odborné přípravy:
 - projekty mobility pro vysokoškolské studenty a pracovníky;
 - projekty mobility pro studenty a pracovníky odborného vzdělávání a odborné přípravy;
 - projekty mobility pro pedagogické pracovníky školního vzdělávání;
 - projekty mobility pro pedagogy a lektory dalšího vzdělávání;
- v oblasti mládeže:
 - projekty mobility pro mladé lidi a pracovníky s mládeží.

3.2 Projekty spolupráce

Klíčová akce 2 (KA2) - Spolupráce na inovacích a výměna osvědčených postupů podporuje mezinárodní spolupráci v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže. V rámci KA2 je možné se zapojit do několika typů projektů. Jedním z nich jsou strategická partnerství, která se zaměřují na sdílení a výměnu zkušeností mezi organizacemi působícími v oblasti vzdělávání a práce s mládeží, na přenos a realizaci inovativních postupů na organizační, místní, regionální, národní nebo evropské úrovni.

- Centralizované aktivity
 - Znalostní aliance
 - Aliance odvětvových dovedností
 - Budování kapacit v oblasti mládeže

3.2.1 Cíle strategických partnerství v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže

- zvýšit kvalitu a relevanci vzdělávací nabídky v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a práce s mládeží vývojem nových a inovativních přístupů a podporou šíření osvědčených postupů;
- podporovat poskytování a hodnocení klíčových kompetencí, včetně základních a průřezových dovedností, zejména podnikání, jazykových znalostí a digitálních dovedností;
- zvyšovat pro trh práce význam vzdělávání a kvalifikací a posilovat vazby mezi oblastmi vzdělávání, odborné přípravy nebo práce s mládeží se světem práce;
- podporovat zavádění inovačních postupů v oblasti vzdělávání, odborné přípravy mládeže, prosazováním individuálních výukových přístupů, kolaborativního učení a kritického myšlení, strategického využívání informačních a komunikačních technologií (ICT), otevřených vzdělávacích zdrojů (OVZ), otevřeného a flexibilního učení, virtuální mobility a dalších inovativních učebních metod;
- podporovat strukturovanou meziregionální a přeshraniční spolupráci: posílení závazku místních a regionálních veřejných orgánů ke kvalitativnímu rozvoji oblastí vzdělávání, odborné přípravy a mládeže;
- posílit profesní rozvoje aktivních pracovníků v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže prostřednictvím inovací a zvyšování kvality a rozsahu základního a dalšího vzdělávání, včetně nových pedagogických metodik založených na informačních a komunikačních technologiích a použití otevřených vzdělávacích zdrojů;
- posílit kapacity organizací činných v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže, zejména v oblastech strategického rozvoje, řízení organizace, vedení, kvality poskytovaného vzdělání, internacionalizace, rovnosti a začleňování, kvalitativních a cílených aktivit pro konkrétní skupiny;
- posílit rovnosti a začleňování v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže s cílem umožnit kvalitní vzdělání všem, zabránit předčasnému ukončení studia a podporovat účast znevýhodněných skupin ve společnosti;
- podporovat podnikatelské vzdělávání s cílem rozvíjet aktivní občanství, zaměstnatelnost a zakládání nových podniků (včetně sociálního podnikání), podpora

budoucího vzdělávání a profesní dráhy pro jednotlivce v souladu s jejich osobním a profesním rozvojem;

- zvýšit účast na vzdělávání a zaměstnatelnosti prostřednictvím rozvoje kvalitního kariérového poradenství, konzultantství a podpůrných služeb;
- usnadnit přechod studentů mezi různými úrovněmi a typy formálního a neformálního vzdělávání a odborné přípravy s využitím evropských referenčních nástrojů pro uznání, ověření a transparentnost kompetencí a kvalifikací.

3.3 Reformy a systémy vzdělávání

Reformy a systémy vzdělávání nabízejí aktivity zaměřené na posílení kvality práce s mládeží a neformálního vzdělávání pro mladé lidi v Evropě (Strukturovaný dialog) či na podporu projektů partnerství v oblasti vysokého školství i mládeže (Budování kapacit) a aktivity či sítě určené pro uznávání výsledků učení (ECVET), podporu aktivit v oblasti jazykového vzdělávání (Evropská jazyková cena Label) nebo informační síť určenou pro vzdělávací systémy (Eurydice)

- Strukturované dialogy

Jsou zaměřeny na participaci a dialog mladých lidí s osobami s rozhodovací pravomocí na lokální, regionální, národní a evropské úrovni. Žádá se u národní agentury.

- Budování kapacit

Projekty partnerství v oblasti vysokého školství s cílem podporovat jeho modernizaci a internacionalizaci nebo projekty zaměřené spolupráci a mobility v oblasti práce s mládeží s cílem podpořit její kvalitativní rozvoj a uznávání neformálního vzdělávání.

- ECVET

Evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu – ECVET – má usnadnit uznávání výsledků učení za účelem získání kvalifikace v rámci mobility.

- Eurydice

Evropská informační síť, která sbírá, sleduje, zpracovává a šíří spolehlivé a snadno srovnatelné informace o vzdělávacích systémech.

- Evropská jazyková cena Label

Podpora nových a výjimečných aktivit v oblasti jazykového vzdělávání.

3.4 Sítě a centralizované aktivity

Program Erasmus+ využívá odborné podpory informačních a poradenských sítí Euroguidance, Eurodesk a Epale. Učitelům a školám poskytují podporu národní podpůrná střediska eTwinning.

- Centralizované aktivity

Aktivity, které spravuje Výkonná agentura v Bruselu. V rámci těchto aktivit je možné realizovat projekty v rámci Jean Monnet, Sportu, projekty Mobility a Spolupráce.

- EPALE

EPALE je vícejazyčná virtuální komunita odborníků z oblasti vzdělávání dospělých, která umožňuje přístup k nejnovějším zprávám, trendům a dokumentům ve vzdělávání dospělých z celé Evropy. Tento projekt je realizován za finanční podpory Evropské komise a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Příjemcem grantu Epale National Support Services (NSS) je Dům zahraniční spolupráce.

- eTwinning

Podpora on-line spolupráce škol a učitelů na dálku za pomoci informačních a komunikačních technologií.

- Eurodesk

Evropská informační síť pro mládež, umožňuje mladým lidem a pracovníkům s mládeží snadný a rychlý přístup k evropským informacím týkající se studia, práce v zahraničí, cestování nebo dobrovolnictví. Eurodesk podporuje zejména oblast mládeže v rámci vzdělávacího programu Erasmus+, nabízí informace o aktuálních stážích, krátkodobých pracovních příležitostech pro mladé lidi nebo informace o zajímavých mezinárodních projektech.

- Euroguidance

Síť středisek v 38 zemích, jejichž cílem je podpora evropské dimenze v poradenství a poskytování informací v oblasti mobility. Cílovou skupinou programu jsou poradenští pracovníci z oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, poradci působící v neziskovém sektoru i soukromí poskytovatelé poradenských služeb.

EMPIRICKÁ ČÁST

4 METODOLOGICKÉ ASPEKTY ŠETŘENÍ

4.1 Cíle šetření

Aby bylo dosaženo cílů bakalářské práce, které jsou detailněji popsány v samostatné kapitole cíle bakalářské práce, byla navázána spolupráce se dvěma středními odbornými školami. Pro rozlišení v bakalářské práci jsou tyto školy označeny A a B. Na vybraných středních odborných školách bylo prováděno pozorování a dotazování s použitím techniky dotazníku.

4.2 Metody šetření

V praktické části práce, jsou zpracovány poznatky z průzkumného šetření a možnosti motivace žáků při účasti na programu Erasmus+. Pro získávání dat o problematice motivace byly použity tři metody:

- pozorování, dotazování
- pedagogický výzkum,
- obsahová analýza materiálů o programu.

Pozorování – smyslově vnímatelné sledování chování lidí a průběhu jevů (Průcha a kol., 2001). Jako vzorek pro vyvození závěru budou pozorovány dvě výběrové informační hodiny o programu Erasmus+. Největší pozornost bude zaměřena především na tištěné materiály o programu a seznámení s programem. Závěry z pozorování jsou zpracovány slovním zhodnocením. Rizikem této metody je možné ovlivnění subjektivními faktory a názory, osobností pozorovatele, předsudky a dalšími vlivy. Aby se tyto vlivy co nejvíce eliminovaly, průzkumné šetření je doplněno o další metodu pedagogického výzkumu, a to o dotazování s technikou dotazníku.

Dotazník je písemné dotazování, na něž je písemně odpovídáno (Gavora, 2000). Ve třídách, kde bude prováděno pozorování činnosti pedagoga a žáků, budou rozdány studentům dotazníky. Dotazníkovým šetřením se pokusím zjistit názor žáků na program Erasmus+, částečně jejich sociální zázemí a posoudit i třeba vliv dosaženého vzdělání rodičů. Výstupem z celého dotazníkového šetření bude zpracování odpovědí na otázky s ohledem na program Erasmus+ a také zjištění z jakých sociálně – ekonomických poměrů pocházejí žáci, kteří se průzkumu zúčastnili.

Obsahová analýza (anglicky content analysis) nebo také věcná analýza spadající do kvantitativních analýz je podle České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) definována jako: „analýza obsahu dokumentu zahrnující metody a pravidla pro stanovení tematiky dokumentu, případně časového a prostorového hlediska, čtenářského určení a formy dokumentu. Slovní vyjádření obsahu dokumentu v přirozeném jazyce je transformováno do věcných selekčních údajů v procesu věcného pořádkání nebo do vět v procesu sémantické redukce textu dokumentu“. Výstupem obsahové analýzy mohou být různé stupně redukce textu: referáty, anotace a abstrakty nebo věcné pořádkání informací: systematické a předmětové třídění, využívané v rejstřících, odkazech nebo heslářích.

4.3 Výzkumný vzorek a místo sběru dat

Obě střední odborné školy, podrobené šetření, mají zkušenosti s programem Erasmus+ již několik let, kde se každoročně programu účastní několik studentů.

	Střední odborná škola „A“	Střední odborná škola „B“
Zaměření školy	Pedagogické lyceum	Hotelnictví
Počet oborů	2	1
Praxe pedagoga	16 let	11let
Počet účastníků Erasmus+ (2019/2020)	12	8
Délka pobytu	měsíc	měsíc
Země	Irsko	Velká Británie

Tabulka 2: Informace o středních odborných školách v šetření

4.3.1 Pozorování

Na základě předchozí dohody s učitelem bylo provedeno pozorování. Cíl pozorování nebyl učiteli sdělen. Hospitace byla v každé třídě celou vyučovací hodinu, i když motivace pro účast na programu byla diskutována převážně v úvodu hodiny. Nejednalo se o standardní vyučovací hodinu, ale o hodinu se zaměřením na diskusi o motivaci a možnostech. Hospitace probíhala vždy jednu vyučovací hodinu.

4.3.2 Obsahová analýza

Text informačních materiálů obou středních odborných škol, poskytnutých žákům informuje o zkušenostech žáků a učitelů, kteří se zúčastnili zahraničních mobilit v rámci programu Erasmus+. Uvádí některé postřehy a zkušenosti i z britského a irského prostředí získané účastníky. Zároveň uvádí praktické odkazy pro snadnější orientaci v prostředí, které podporují samostatnost žáka. Obě školy také publikují poznatky účastníků na stránkách školy.

On-line Informační materiály o programu Erasmus+

- Standardy kvality kurzů v rámci klíčové akce 1 (vzdělávací mobilita jednotlivců): Na stránkách Evropské komise se probírají různá témata související s kurzy v rámci klíčové akce 1: mimo jiné informace a transparentnost, obsah a pedagogika. Dostupné online na: <https://academy.schooleducationgateway.eu/en/web/erasmus-2021>
- Finanční podpora školám v rámci programu Erasmus+: Jde o volně přístupný online kurz zdarma zaměřený na poskytování finanční podpory ve dvou podprogramech: Vzdelávací mobilita jednotlivců (Klíčová akce 1) a Strategická partnerství (Klíčová akce 2). Součástí kurzu je představení obou klíčových akcí a vysvětlení, jak napsat kvalitní žádost o podporu a maximálně využít nástroje programu Erasmus+. Většina materiálů tohoto kurzu je k dispozici v angličtině. Dostupné online na: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/quality-standards-key-action-1>

4.3.3 Střední odborná škola „A“

Pozorování bylo provedeno u žáků z více ročníku. Téma hodiny bylo „Proč se přihlásit na Erasmus+“. Při pozorování bylo ve třídě celkem dvacet dva žáků. Hodina byla zařazena jako poslední z rozvrhu.

Vlastní pozorování:

Pedagog přichází na hodinu v průběhu zvonění. Žáci, až na malou skupinku v předních lavicích, nevěnují pozornost příchodu učitele ani hospitujícího. Po splnění formalit, zapsání do třídní knihy a přípravy pomůcek, přechází učitel k všeobecným informacím ohledně programu a rozdání informačních letáků. Protože u žáků je již nějaké povědomí o programu Erasmus+, je hodina vedena spíše formou diskuse, ale nedochází k nekontrolovanému povídání mezi žáky. V posledních deseti minutách se učitel zajímá, zda mají žáci o program zájem a zda by se ho chtěli zúčastnit.

4.3.4 Střední odborná škola „B“

I na této škole bylo na hodině žáků z více různých ročníků. Při pozorování bylo ve třídě dvanáct žáků. Hodina byla opět zařazena jako poslední z rozvrhu.

Vlastní pozorování:

Pedagog přichází s mírným zpožděním po zvonění. S jeho příchodem se žáci zklidní, postaví se v lavici a vyčkávají na další pokyny pedagoga. Po splnění úvodních formalit obchází učitel třídu a rozdává informační letáky o programu Erasmus+. Protože se jedná o první informace ohledně programu, většina žáků dává pozor a zapisuje si poznámky.

Po předání úvodních informací, pedagog otevírá diskusi a odpovídá převážně na všeobecné otázky žáků. Jako pozorovatel bych úvod do tématu hodnotil jako zajímavý.

Zbytek hodiny probíhá standardně, kdy pedagog poskytuje všeobecné informace a požadavky, a žáci si zapisují.

4.3.5 Vyhodnocení pozorování

Při obou z pozorovaných hodin byla zaznamenána výrazná motivace. Nejvíce byla motivace zřetelná na střední odborné škole „B“. Pedagog zde jasně a účelně vysvětlil problematiku a zároveň formou dotazování udržel pozornost všech žáků.

Na střední odborné škole „A“, byla hodina trochu uvolněnější a poskytnuté informace z mého pohledu byly příliš všeobecné.

Celkové podání a motivace od obou pedagogů bylo dostačující a komplexně obsahovalo požadované informace. Na obou středních odborných školách byl v závěru dán prostor pro dotazy předány kontakty na spolužáky, kteří již program absolvovali. Obě školy také sdílejí zkušenosti zážitky žáků z programu Erasmus+ na stránkách školy.

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Jako doplnění metody pozorování byla zvolena metoda dotazování s použitím techniky dotazníku. Dotazníky byly rozdány všem žákům ve třídách, na konci diskuse, po provedení pozorování. Dotazníkové šetření se zúčastnilo celkem třicet čtyři žáků ze dvou středních odborných škol. Všechny dotazníky byly odevzdány vyplněné zpět. Celkový přehled je v tabulce 1.

ŠKOLA	POČET RESPONDENTŮ	POČET VRÁCENÝCH DOTAZNÍKŮ
A	22	22
B	12	12
CELKEM:	34	34

Tabulka 3: Počet respondentů

Cílem dotazníku bylo zjištění, zda a popřípadě jaký názor mají žáci na program Erasmus+, jestli jsou dostupné informace dostačující a jakou mají motivaci pro účast na programu. Dotazník se také dotkl informací o sociálním prostředí, z kterého žáci pocházejí a na vzdělání jejich rodičů.

5.1 Struktura dotazníku a sběr dotazníků

Jako předloha a zdroj pro sestavení dotazníku, byl použitý průzkum zájmu mladých lidí o zapojení do programu Erasmus+, provedený agenturou STEM/MARK z listopadu 2017 (zdroj: naerasmusplus.cz). Dotazník je složen ze dvou částí. V úvodu je stručně vysvětleno, co je smyslem dotazníku. V první polovině dotazníku jsou otázky všeobecného směru, kde respondent odpovídá na jasné a stručné otázky dotazníku, zaměřené na informovanost o programu a zda se sám již nějakého programu zúčastnil. Respondenti zůstávají anonymní. Druhá část dotazníku, obsahuje vlastní otázky k programu Erasmus+. Dotazník má sedm otázek, které jsou dále členěny do několika okruhů.

- Vzdělání rodičů
- Znalost cizího jazyka
- Příjem domácnosti
- Rodinné poměry

- Příležitosti

Tyto okruhy jsou v dotazníku rozděleny, tak aby nemátly respondenta, nebo aby mu nevnucovaly odpovědi.

V dotazníku je použito několik typů otázek. Jedním typem jsou uzavřené otázky, které nabízejí respondentovi několik možností jednoznačných odpovědí. Ke zjištění vlastního postoje žáka jsou zvoleny otázky otevřené. Další otázky jsou s výběrem ze škály odpovědí. Pomocí těchto otázek může žák ohodnotit míru souhlasu, respektive nesouhlasu s daným tvrzením.

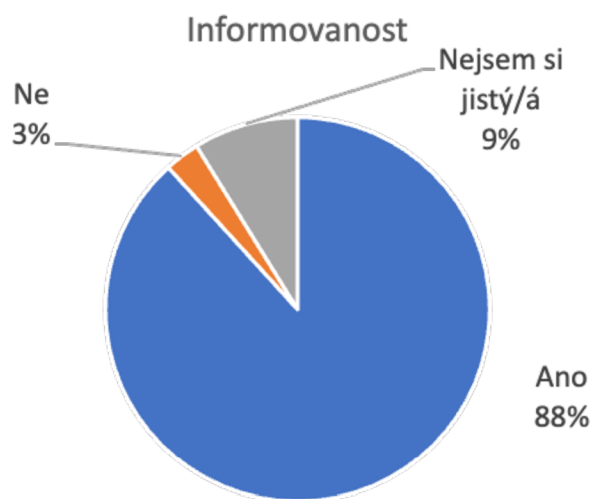
Po ukončení hodiny byli žáci obou středních odborných škol požádáni o vyplnění dotazníku. Všechny dotazníky byly vráceny do deseti minut.

6 HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

6.1 Informovanost o programu Erasmus+

Otázka: Slyšel/a jste někdy o současném programu Evropské unie Erasmus+?

Z mapování informovanosti vyplývá, že většina respondentů již o programu Erasmus+ slyšela, nebo se s ním v nějaké formě setkala.

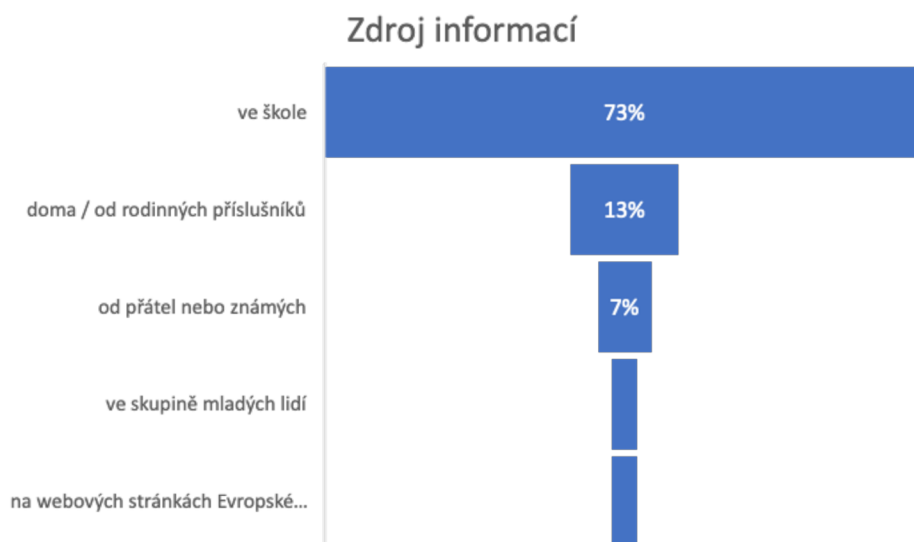

Graf 4: Informovanost (všichni respondenti)

6.2 Zdroj informací

Otázka: Kde nebo od koho jste slyšel/a o programu Evropské unie Erasmus+?

Jako zdroj informací, uvedlo 73 % respondentů školu, na které studují.

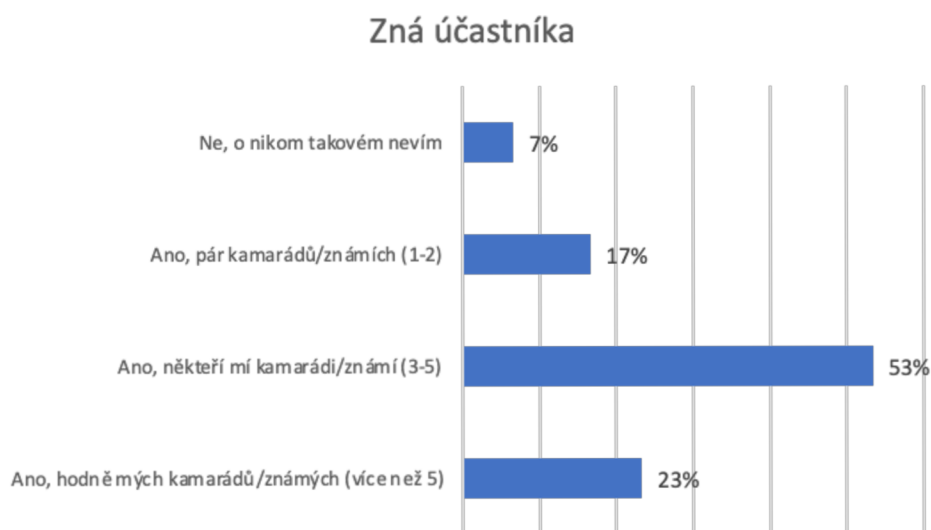

Graf 5: Zdroj informací (Ti, co o programu slyšeli)

6.3 Znalost účastníka programu

Otázka: Znáte někoho, kdo by se zúčastnil minulých nebo současných programů EU pro mladé lidi?

Více než polovina odpovědí (53 %) uvádí, že respondenti znají nejméně 3 účastníky programu.

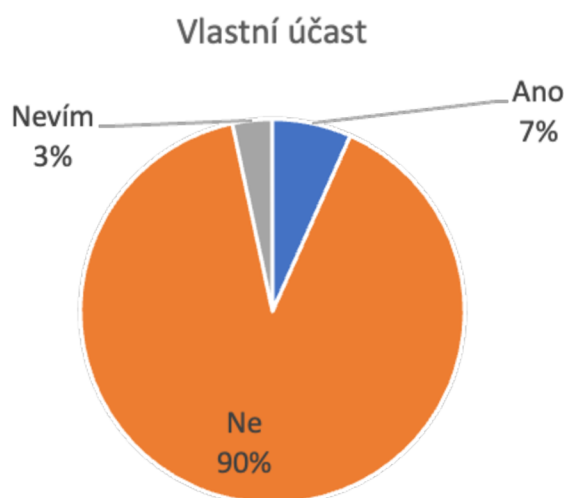

Graf 6: Zná účastníka (Ti, co o programu slyšeli)

6.4 Vlastní účast

Otázka: Zúčastnil jste se vy sám minulých nebo současných programů EU pro mladé lidi?

V dotazované většině se 90 % doposud nezúčastnila žádného programu EU.

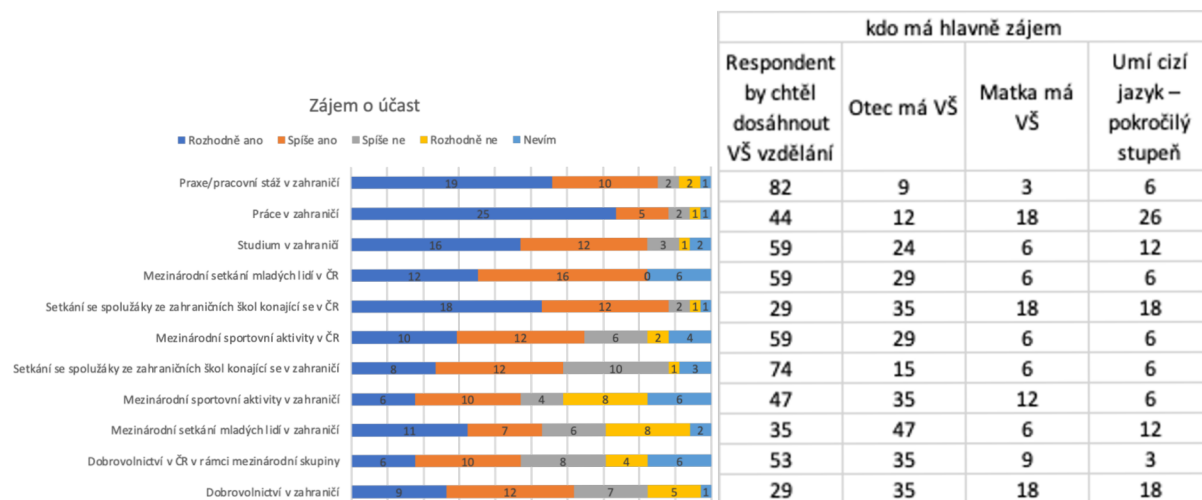

Graf 7: Vlastní účast (Ti, co o programu slyšeli)

6.5 Zájem o účast

Otázka: Měl/a byste zájem zúčastnit se v budoucnu některé z následujících aktivit?

Největší zájem z nabídnutých aktivit, byl o zaměstnání v zahraničí, následovaný zájmem o praxi, popřípadě pracovní stáž.

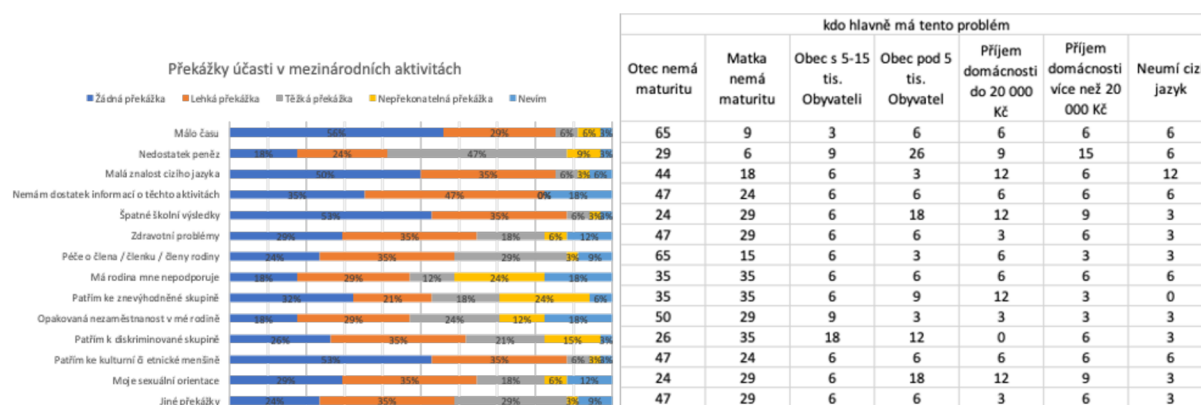

Graf 8: Zájem o účast (všichni respondenti)

6.6 Překážky účasti v mezinárodních aktivitách

Otázka: Do jaké míry Vám osobně mohou nyní tyto překážky znemožnit účast na mezinárodních aktivitách?

Kromě financí jako další největší překážku v účasti uvedlo 29 % péči o člena / členku / členy rodiny.

Graf 9: Překážky účasti (všichni respondenti)

6.7 Subjektivně největší zmíněná překážka

Otázka: Napište jakoukoliv největší překážku...

Všichni respondenti, kteří uvedli nějaký důvod, subjektivně největší překážka, více odpovědí, bez omezení. Velikost odpovídá počtu odpovědí.

Graf 10: Subjektivně největší překážka (všichni respondenti)

Finance	Odloučení	Jazyk	Jiné zvyky	Atentáty	Stud	Obava	Lenost	Nejistota	Teroristé	Rasismus	Islám	Věk	Aktuální styl života	Bezpečnost	Zdraví	Změna prostředí	Diskriminace
16%	13%	12%	8%	7%	4%	2%	3%	5%	3%	2%	3%	2%	3%	4%	6%	7%	2%

7 ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ A DISKUSE

- 88 % respondentů o programu slyšelo, zejména ve škole nebo od přátel.
- Největší zájem, 25 % respondentů, má o následnou práci v zahraničí, která je doplněna zájmem o studium v zahraničí (16 %).
- 76 % žáků by chtělo dosáhnout VŠ vzdělání. Tuto skupinu převážně tvoří žáci rodičů s VŠ vzděláním a žáci hovořící cizím jazykem na pokročilé úrovni.
- Překážkou by mohl být nedostatek financí, informací o programech a nedostatečná znalost jazyka, kterou jako překážku uvedla přesně polovina dotazovaných.
- Jako subjektivně největší překážku žáci uváděli kromě nedostatku financí, odloučení od rodiny a přátel, úskalí jazyka.

Na základě zjištěných skutečností, lze dojít k závěru, že program Erasmus+ je velmi dobře popsán a k dispozici jsou detailní informace jak o programu, požadavcích, tak i způsobu, jak se do programu přihlásit.

Nicméně složitost celého procesu by mohla odradit i zkušenějšího pedagoga od angažování a zapojení studentů do programu. Pedagogové na obou školách však disponovali potřebnými informacemi, a protože již mají zkušenosti s programem, nečiní jim problém se v problematice patřičně zorientovat.

Třetina respondentů žila v dobré finanční situaci, čtvrtina se potýkala s problémy – častěji děti z neúplných rodin.

Ve srovnání s vrstevníky se pětina respondentů cítí v horší pozici, tedy že má méně příležitostí – častěji dívky, a žáci bez znalosti cizího jazyka nebo na úrovni začátečníka. Necelá třetina mladých lidí pak považuje svou současnou finanční situaci za nevyhovující.

V uplatnění brání hlavně nedostatek financí. Častěji jej uváděli žáci, kde byl alespoň jeden rodič bez práce, dále žáci rodičů bez maturity, žáci z domácnosti s příjmem do 20 tis. Kč, lidé z obcí do 5 tis. obyvatel, lidé s malou znalostí cizího jazyka. Překážky v cestování uvedla třetina žáků.

8 ZÁVĚR

Účast na programech je přehledně a komplexně monitorována v průběhu let.

Rozdělení sledování podle Mobility Tool, KA101, Call Year 2014-2020 (zdroj: www.dzs.cz):

- Porovnání počtu vyjíždějících pracovníků dle přijímající země za výzvy 2014-2020.
- Porovnání počtu vyjíždějících pracovníků dle oboru za výzvy 2014-2020.
- Porovnání počtu vyjíždějících pracovníků dle oboru za výzvy 2014-2020. (kategorizováno)
- Porovnání počtu vyjíždějících pracovníků dle pohlaví za výzvy 2014-2020.
- Porovnání počtu vyjíždějících pracovníků dle kraje vysílající instituce za výzvy 2014-2020.
- Porovnání počtu vyjíždějících pracovníků dle hlavního dorozumivacího jazyka za výzvy 2014-2020.
- Porovnání počtu vyjíždějících pracovníků dle vysílající instituce za výzvy 2014-2020.
- Průměr a medián trvání mobilit dle typu aktivity za výzvy 2014-2020.

V práci jsou prezentována data ze sledování účasti na programech, kde nejvíce využívané jsou programy zaměřené na vzdělávání a výchovu, které následují umění a humanitní vědy.

Pandemie COVID 19 se zásadní měrou podílí na poklesu účasti na aktivitách. V současném roce 2022 se ale počty účastníků a programy opět rozbíhají.

Moravskoslezský kraj, Středočeský kraj a hlavní město Praha vysílají na programy největší počet účastníků. Pokud se zaměříme na rozdělení účastníků podle pohlaví, dlouhodobý poměr ukazuje, že podíl žen a mužů je přibližně 80/20 ve prospěch žen.

Motivace ke vzdělání je vyšší u žáků, jejichž rodiče mají VŠ vzdělání a žijí v relativně lepší finanční situaci.

Pro mladé lidi je důležitá jazyková vybavenost, která ovlivňuje možnosti dalšího uplatnění. Z generace mladých přitom „jen“ 60 % ovládá nějaký cizí jazyk na pokročilejší úrovni.

Nezanedbatelný podíl na směřování mladých má samozřejmě i finanční situace rodičů a jejich vzdělání. Nicméně vysokou školu dnes chce studovat velká část žáků, tedy i děti méně vzdělaných rodičů.

Většina žáků považuje své životní příležitosti za srovnatelné s vrstevníky. Pětina se domnívá, že má v životě více příležitostí než ostatní mladí lidé. Necelá pětina pak pociťuje, že má méně šancí, častěji se jedná o dívky a lidi bez ambicí k dosažení vysokoškolského vzdělání.

Žáci se účastní řady aktivit (zejména sportovních) a mají v drtivé většině zkušenost s nějakým speciálním programem (dobrovolnictví, stáž, vzdělávací pobyt apod.).

Program Erasmus+ zná většina respondentů, ale z různých důvodů se ho účastní jen menší část.

Očekávaný přínos a důvod pro motivaci žáků v programu Erasmus.

- Aktivita – nadprůměrný zájem o práci, praxi nebo studium v zahraničí a další mezinárodní aktivity
- Motivovanější žáci (dokončení studia je pro ně větší prioritou), nevidí tolik překážek v práci mimo ČR (bydlení ani jazyk nejsou takový problém)
- Lepší jazykově vybavení – všichni znají cizí jazyk, převážně na pokročilé nebo střední úrovni
- Rozvinutí dalších schopností (komunikace, spolehlivost, samostatnost atd.)

Ve světovém vývoji, zejména díky válce na Ukrajině, reaguje i EU vyhlášením mimořádné výzvy k podpoře projektů v programu Erasmus+ a Evropském sboru solidarity.

Organizace a neformální skupiny mladých lidí mohou žádat o podporu svých aktivit v akcích Partnerství malého rozsahu a Projekty participace mládeže (Erasmus+ mládež) a Solidární projekty (Evropský sbor solidarity).

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

1. BALÍKOVÁ, M.: *Obsahová analýza. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online].* Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2013-05-13]
2. GÜRÜZ, K.: *Higher education and international student mobility in the global knowledge economy [online]. Rev. and updated 2nd ed.* Albany: State University of New York Press, C2011 [cit. 2013-09-19].
3. ČÁP, J.: *Psychologie pro učitele.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 384 s. ISBN 14-225-87.
4. ČÁP, J.; MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele.* Praha: Portál, s.r.o., 2001. 656 s. ISBN 80-7178-463-X.
5. EUROPEAN COMMISSION: *Příručka k programu.* Verze 1 (2022): 24. 11. 2021
6. GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu.* Jůva V., Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 8085931796.
7. HANUŠ, R.; CHYTILOVÁ, L.: *Zážitkově pedagogické učení.* Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-2816-2.
8. HARTL, P.: *Psychologický slovník.* 1. vyd. Praha: Budka, 1993. 297 s. ISBN 80-901549-0-5.
9. HARTL, P.; HARTLOVÁ H.: *Psychologický slovník.* Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X
10. HARTL, P.; HARTLOVÁ H.: *Psychologický slovník.* Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0
11. HRABAL, V.; MAN, F.; PAVELKOVÁ, I.: *Psychologické otázky motivace ve škole.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 256 s. ISBN 14-66-84.
12. HRABAL, V.: *Jaký jsem učitel?: metody získávání poznatků o vlastní vzdělávací činnosti.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. 156 s. ISBN 14-635-88
13. KALHOUS, Z.; OBST, O.: *Školní didaktika.* Praha: Portál, 2002. 447 s. ISBN 80-7178-253-X

14. KERN, H.; MEHL, CH.; NOLZ, H.; PETER M.; WINTERSPERGER, R.: *Přehled psychologie*. Vydání páté. Přeložil Magdalena VALÁŠKOVÁ. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0871-6.
15. KOVÁŘ, B.: *Obsahová analýza dokumentu*. Praha: Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací, 1974, str. 3., 44 s. Metodický leták, čís. 105.
16. KRATOCHVÍL, S.: *Klinická hypnóza*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 304 s. ISBN8024725495.
17. KRHUTOVÁ, M.; DYTRTOVÁ, R.: *Učitel. Příprava na profesi*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2009. 121 s. ISBN 978-80-247-2863-6.
18. MRKVIČKA, J.: *Člověk v akci – motivace lidského jednání*. Praha: Avicenum, 1971. 184 s. ISBN 08-030-71
19. NAKONEČNÝ, M.: *Motivace chování*. Praha: Triton, 2014. 594 s. ISBN 978-80-7387-830-6
20. NAKONEČNÝ, M.: *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1. vydání 2000, vydáno 2009. 500 s. ISBN 978-80-200-1679-9
21. NOLEN-HOEKSEMA, S.: *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Vyd. 3., přeprac. Přeložil Hana ANTONÍNOVÁ. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0083-3
22. PETTY, G.: *Moderní vyučování*. Kovařík Š., Praha: Portál, s.r.o., 2006. 380 s. ISBN 978-80-7367-427-4.
23. PLHÁKOVÁ, A.: *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1086-6.
24. PRUKNER, V.: *Manažerské dovednosti*. Olomouc: e-kniha [online], 2014. ISBN 978-80-244-4329-4 (e-kniha), Dostupné z: <https://publi.cz/books/114/Prukner.html>
25. PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, s.r.o., 2001. 322 s. ISBN 80-7178-579-2.
26. PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. Vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8
27. ŘÍČAN, P.: *Psychologie*. 4. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0532-6.

INTERNETOVÉ A OSTATNÍ ZDROJE

1. DŮM ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE: *Informace o programu 2014-2020* [online], Dostupné z: <https://www.naerasmusplus.cz>
2. DŮM ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE: *Mobility KA101, výzvy 2014-2020* [online], aktualizace: leden 2022, Dostupné z: <https://www.dzs.cz/statistiky/erasmus-skolni-vzdelavani-ucastnici-vyjizdejici-z-cr>
3. EUROPEAN COMMISSION: *Quality standards for courses under Key Action 1 (learning mobility of individuals)* [online], Dostupné z: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/quality-standards-key-action-1>
4. HÁJEK, M.: *Vybrané motivace k vedení lidí.* [online], Aktualizováno 25. 2. 2013, Dostupné z: <http://www.vedeme.cz/pro-vedeni/kapitoly-vedeni/65-teorie-motivace/85-teorie-motivace.html>
5. PRUKNER, V.: *Manažerské dovednosti.* Olomouc: e-kniha [online], 2014. ISBN 978-80-244-4329-4 (e-kniha), Dostupné z: <https://publi.cz/books/114/Prukner.html>
6. SCHOOL EDUCATION GATEWAY: *Erasmus+ Funding Opportunities for Schools - 2021 Edition* [online], Dostupné z: <https://academy.schooleducationgateway.eu/en/web/erasmus-2021>
7. STEM/MARK: *Dům zahraniční spolupráce – Průzkum zájmu mladých lidí o zapojení do programu Erasmus+.* [online] listopad 2017, Dostupné z: <https://www.naerasmusplus.cz/file/4204/vyzkum-zajem-mladych-lidi-o-program-erasmus.pdf>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Počet individuálních mobilit dle oboru 2014–2020 (data zdroj: www.dzs.cz).....	- 28 -
Graf 2: Počet individuálních mobilit dle kraje 2014–2020 (data zdroj: www.dzs.cz).....	- 29 -
Graf 3: Počet individuálních mobilit dle pohlaví 2014–2020 (data zdroj: www.dzs.cz).....	- 30 -
Graf 4: Informovanost (všichni respondenti).....	- 41 -
Graf 5: Zdroj informací (Ti, co o programu slyšeli).....	- 41 -
Graf 6: Zná účastníka (Ti, co o programu slyšeli).....	- 42 -
Graf 7: Vlastní účast (Ti, co o programu slyšeli).....	- 42 -
Graf 8: Zájem o účast (všichni respondenti).....	- 43 -
Graf 9: Překážky účasti (všichni respondenti).....	- 44 -
Graf 10: Subjektivně největší překážka (všichni respondenti).....	- 44 -

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Celkový počet mobilit v průběhu let 2014–2020 – účastníci vyjíždějící z ČR (data zdroj: www.dzs.cz).....	- 28 -
Tabulka 2: Informace o středních odborných školách v šetření.....	- 36 -
Tabulka 3: Počet respondentů.....	- 39 -

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Model motivace – cesta – cíl (zdroj: Hanuš, Chytilová, 2009, s. 65).....	- 15 -
Obrázek 2: Maslowova hierarchie potřeb – doplněný model 8 úrovnový (zdroj: www.vedeme.cz).....	- 16 -

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vzor dotazníku - 54 -

DOTAZNÍK

INFORMACE A MOTIVACE V SOUVISLOSTI S PROGRAMEM ERASMUS+

ŠKOLA:	
TŘÍDA:	
DATUM:	

ŽÁK	ŽÁKYNĚ

VĚK:	
-------------	--

Vážení žáci,

Rád bych Vás požádal o spolupráci, při vyplnění předloženého dotazníku.

Dotazník je anonymní a výsledky budou zpracovány pro použití v bakalářské práci.

U otázek 1-4 vyberte prosím vždy jednu možnost. Pro odpovědi na otázky 5-6 se prosím zamyslete a vyberte možnost, z nabídnuté škály. U doplňujících otázek pod bodem 7, pak opět označte jednu možnost.

Děkuji

K. Magušin

1. Slyšel/a jste někdy o současném programu Evropské unie Erasmus+?

(VYBERTE JEDNU MOŽNOST)

a. ANO	
b. NE	
c. NEJSEM SI JISTÝ/Á	

⇒ POKUD JSTE NA TUTO OTÁZKU ODPOVĚDĚLI NE, POKRAČUJTE OTÁZKOU ČÍSLO 5 na další straně

2. Kde nebo od koho jste slyšel/a o programu Evropské unie Erasmus+?

(VYBERTE JEDNU MOŽNOST)

a. VE ŠKOLE	
b. DOMA OD RODINNÝCH PŘÍSLUŠNÍKŮ	
c. OD PŘÁTEL NEBO ZNÁMÝCH	
d. VE SKUPINĚ MLADÝCH LIDÍ	
e. NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH EVROPSKÉ KOMISE	

3. Znáte někoho, kdo by se zúčastnil minulých nebo současných programů EU pro mladé lidi?

(VYBERTE JEDNU MOŽNOST)

a. ANO, HODNĚ MÝCH KAMARÁDŮ/ZNÁMÝCH (VÍCE NEŽ 5)	
b. ANO, NĚKTEŘÍ MÍ KAMARÁDI/ZNÁMÍ (3-5)	
c. ANO, PÁR KAMARÁDŮ/ZNÁMÝCH (1-2)	
d. NE, O NIKOM NEVÍM	

4. Zúčastnil/a jste se vy sám minulých nebo současných programů EU pro mladé lidi?

(VYBERTE JEDNU MOŽNOST)

a. ANO	
b. NE	
c. NEVÍM	

5. Měl/a byste zájem zúčastnit se v budoucnu některé z následujících aktivit?

(Do jaké míry byste se chtěl/a zapojit do aktivit níže?)

	Rozhodně ANO	Spíše ANO	Spíše NE	Rozhodně NE	Nevím
a. Praxe/pracovní stáž v zahraničí					
b. Práce v zahraničí					
c. Studium v zahraničí					
d. Mezinárodní setkání mladých lidí v ČR					
e. Setkání se spolužáky ze zahraničních škol konající se v ČR					
f. Mezinárodní sportovní aktivity v ČR					
g. Setkání se spolužáky ze zahraničních škol konající se v zahraničí					
h. Mezinárodní sportovní aktivity v zahraničí					
i. Mezinárodní setkání mladých lidí v zahraničí					
j. Dobrovolnictví v ČR v rámci mezinárodní skupiny					
k. Dobrovolnictví v zahraničí					

6. Do jaké míry Vám osobně mohou nyní tyto překážky znemožnit účast na mezinárodních aktivitách?

(Do jaké míry souhlasíte s výroky níže?)

	Žádná překážka	Lehká překážka	Těžká překážka	Nepřekonatelná překážka	Nevím
a. Málo času					
b. Nedostatek peněz					
c. Malá znalost cizího jazyka					
d. Nemám dostatek informací o těchto aktivitách					
e. Špatné školní výsledky					
f. Zdravotní problémy					
g. Péče o člena / členku / členy rodiny					
h. Má rodina mne nepodporuje					
i. Patřím ke znevýhodněné skupině					
j. Opakovaná nezaměstnanost v mé rodině					
k. Patřím k diskriminované skupině					
l. Patřím ke kulturní či etnické menšině					
m. Moje sexuální orientace					
n. Napište jakoukoliv největší překážku (můžete napsat více překážek)					

7. Doplňující otázky

(VYBERTE VŽDY JEDNU MOŽNOST)

a.	SŠ bez maturity	SŠ	VŠ
- Jakého nejvyššího vzdělání chcete dosáhnout?			

b.	SŠ bez maturity	SŠ	VŠ
- Jakého nejvyššího vzdělání dosáhl Váš otec?			

c.	SŠ bez maturity	SŠ	VŠ
- Jakého nejvyššího vzdělání dosáhla Vaše matka?			

d.	ANO	NE		
- Ovládáte alespoň jeden cizí jazyk?				
e.	Žádná	Základní	Střední	Pokročilá
- Na jaké úrovni?				

f.	Pod 5 tis.	5–15 tis.	Více než 15 tis.
- Kolik přibližně ve Vaší obci, ve které žijete, žije obyvatel?			

g.	Do 20 000Kč	Více než 20 000Kč
- Jaký je celkový příjem domácnosti, ve které žijete?		

h.	ANO	NE
- Jsou rodiče rozvedení?		

i.	ANO	NE
- Je otec zaměstnaný, popřípadě podniká?		
- Je matka zaměstnaná, popřípadě podniká?		

j.	Mám více příležitostí	Nemám dostatečné příležitosti
- Jaké jsou Vaše příležitosti ke studiu?		

k.	Vyhovující	Nevyhovující
- Jak byste zhodnotili svoji současnou finanční situaci?		